

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ**

**ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ**

**ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ**

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΓΚΠΔ

**Διπλωματική Εργασία
Της
Αιμιλίας Σπυρίδωνος Μπρούζου**

Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2018

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΓΚΠΔ

Αιμιλία Σπυρίδωνος Μπούζου
Πτυχιούχος Νομικής Σχολής ΑΠΘ, 1994

Διπλωματική Εργασία

Υποβαλλόμενη για τη μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων του

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΤΙΤΛΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

Επιβλέπουσα καθηγήτρια
Ε. Αλεξανδροπούλου – Αιγυπτιάδου

Εγκρίθηκε από την τριμελή επιτροπή την .../10/2018, αποτελούμενη από τους:

- 1. Ευγενία Αλεξανδροπούλου – Αιγυπτιάδου, καθηγήτρια**
- 2. Χρήστο Μαστροκώστα, καθηγητή**
- 3. Κωνσταντίνο Ψάννη, επίκουρο καθηγητή**

Αιμιλία Σ. Μπούζου

Περίληψη

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται διεξοδικά το νέο θεσμό του «Υπεύθυνου Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων», που εισήχθη στην Ευρώπη με τον υπ' αριθμ. 2016/679/ΕΕ Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ) και τέθηκε σε εφαρμογή ομοίωμα σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρώπης, στις 25 Μαΐου 2018 .

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η παρουσίαση του θεσμού στα πλαίσια του νέου Γενικού Κανονισμού καθώς και η αναλυτική αναφορά με σχολιασμούς και επεξηγήσεις των καθηκόντων του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων. Επιχειρείται η αξιολόγηση της ανάγκης ύπαρξης του ΥΠΔ στους κόλπους μιας οντότητας, ενώ εκφράζονται προβληματισμοί αναφορικά με τις ευθύνες και τα δικαιώματά του προσώπου αυτού αλλά και την εξέλιξη του θεσμού στο μέλλον. Αποτελεί φιλοδοξία να αποτελέσει η παρούσα ένα συνοπτικό εγχειρίδιο και μια πρώτη επαφή με τη νέα κατάσταση, που διαμορφώθηκε μετά την εφαρμογή του 2016/679/ΕΕ Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ) .

Πιο συγκεκριμένα γίνεται αναφορά στην έννοια των προσωπικών δεδομένων τις διακρίσεις αυτών, την αναγκαιότητα προάσπισης τους στη σύγχρονη εποχή, αλλά και τη συνακόλουθη θέσπιση του Γενικού Κανονισμού .

Επιχειρείται η εισαγωγή στα βασικά σημεία του Γενικού Κανονισμού. Εξετάζεται ο τρόπος που ο Γενικός Κανονισμός επισφραγίζει την αυτοτέλεια της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και εξασφαλίζει τη συνεκτικότητα των ρυθμίσεων ως προς την επεξεργασία και την προστασία των προσωπικών δεδομένων στα κράτη μέλη .

Ακολουθεί συνοπτική αναφορά στο υπόβαθρο του θεσμού, σε συγγενείς με τον ΥΠΔ θεσμούς, όπως περιγραφόταν σε επιμέρους νομοθετικά κείμενα του εσωτερικού δικαίου, πριν την εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού αλλά και θεώρηση του θεσμού σε σχέση με προγενέστερα χρονικά ευρωπαϊκά νομοθετήματα, αποτελούντα τον προθάλαμο υποδοχής του νέου θεσμού του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων, που προβλέπει ο νέος Γενικός Κανονισμός 2016/679/ΕΕ.

Στον κυρίως κορμό του παρόντος πονήματος, γίνεται προσπάθεια καταγραφής των ειδικών ρυθμίσεων του νέου Κανονισμού, σε σχέση με τον ΥΠΠΔ, με τη μέθοδο της κατ' άρθρο ερμηνείας και ανάλυσης, με συστηματική αναφορά και παραπομπή στις κατευθυντήριες γραμμές της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29, ένα ανεξάρτητο Ευρωπαϊκό συμβουλευτικό όργανο για θέματα προστασίας των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής, που συστάθηκε δυνάμει

του άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ και συνεπικουρεί το παραπάνω νομοθέτημα, όπου αυτό απαιτείται.

Ειδικότερα, συντελείται μελέτη του θεσμού του ΥΠΔ επί τη βάση των άρθρων 37-39 του Γενικού Κανονισμού. Αναλύονται οι όροι και οι προϋποθέσεις ορισμού ΥΠΔ, τα απαιτούμενα προσόντα, η θέση του στη συμμετοχή και λήψη αποφάσεων, οι πόροι και οι εξουσίες, η ανεξαρτησία του, το καθήκον λογοδοσίας, το καθήκον τήρησης απορρήτου και εμπιστευτικότητας, η σύγκρουση συμφερόντων και η δεοντολογική συμπεριφορά του. Επίσης αναλύονται τα καθήκοντα του ΥΠΔ σε επίπεδο συμβουλευτικό και ενημερωτικό, καθώς και οι ειδικότεροι τρόποι εκπλήρωσής τους. Τονίζεται το έργο του, σχετικά με την παρακολούθηση συμμόρφωσης προς τον 2016/679/ΕΕ Γενικό Κανονισμό προστασίας δεδομένων, την εκτίμηση αντικτύπου, τη συνεργασία και τη διαβούλευση με την ελληνική ΑΠΔΠΧ.

Τέλος, παρατίθενται συμπερασματικές κρίσεις, σχετικά με την αναγκαιότητα θεσμοθέτησης του ΥΠΔ, την εξέχουσα θέση του, το βαρύνουσας σημασίας έργο του, αλλά και προβληματισμοί, ως προς την εξέλιξή του στο μέλλον .

Λέξεις κλειδιά:

Προσωπικά δεδομένα, ευαίσθητα δεδομένα, απλά δεδομένα, Ευρωπαϊκός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ), Υπεύθυνος Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (ΥΠΔ), Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ), Ευρωπαϊός Επόπτης προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ).

Abstract

The subject of the dissertation addresses extensively the new "institution" of the Data Protection Officer, which was introduced under the subheading EU / 679/2016 General Data Protection Regulation (GDPR) and applied uniformly in all the Member States of Europe on 25 May 2018.

In this thesis it is aspired to present this institution according to the General Regulation as well as to report in detail using commentary and explanatory notes, about the duties of the DPO. Furthermore, it argues whether it is necessary for a company to appoint a DPO officer, as well to predict the evolution of this new institution in the near future.

The aim of this research paper is to constitute a first draft of a manual which will explore and try to outline the new reality as it is formed after the application of the EU/679/2016 GDPR.

To be more specific, reference is made to the basic elements of GDPR, the meaning of personal data, the special categories of personal data and how personal information can be protected nowadays.

It is attempted to introduce the basic points of the General Regulation, in which states the autonomy to protect personal data, while it is managed to draw a coherent framework regarding the regulations as far as the processing and protecting the personal data from member states, is concerned.

A detailed report follows the institution's framework in comparison with similar ones, as it was described in other legal texts of the internal law prior the application of the General Regulation.

Furthermore, the thesis regards the issue with reference to DPO institution while comparing the pre-existing ones to the new institution as it is being introduced by GDPR. It is stated in details, the specific regulations that govern the new institution of DPO and special reference is made to the guidelines of WG29, which is an independent advisory body managing data protection issues. Moreover, the Thesis elaborates on the role of a DPO, his qualification, his duties and his participation in corporate decisions.

To be more precise, the GDPR institution framework according to the articles 37-39 of the General Regulation, is extensively studied. The terms and conditions of appointing DPO are being analyzed as well as DPO's qualifications delegating and making decisions, resources and authorities, independence, loyalty, confidentiality, privacy, conflict of interests and work ethics. Moreover, it is stated the conditions of the duties described in an informative as well as

advisory context. The present Thesis concludes the presentation of the new institution of DPO by stressing his important role while foreshadowing the role of the new institution in the future.

Keywords :

Personal data, sensitive personal data, simple personal data, General data protection regulation (GDPR), data protection officer (DPO), principle of protection of personal data, European data protection supervisor (EDPs)

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά την καθηγήτρια κ. Ευγενία Αλεξανδροπούλου –Αιγυπτιάδου, για την ανάθεση της συγκεκριμένης μελέτης, την εμπιστοσύνη που μου επέδειξε καθ όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της ειδικής αυτής εργασίας, ως και για την εύστοχη καθοδήγησή της σε κάθε πτυχή του θέματος.

Συντομογραφίες:

ΑΠΔΠΧ Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

Αρ. αριθμός

Αιτιολ.σκ. αιτιολογική σκέψη

Βλ. βλέπε

Επ. επόμενα

ΕΔΔΑ Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Ε.Ε Ευρωπαϊκή ένωση

ΕΕΠΔ Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων

ΕΣΔΑ Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

ΕΣΠΔ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων

Εφημ. Εφημερίδα

Κανονισμός 2016/679/ΕΕ Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων

Ν. Νόμος

ΝΠΔΔ Νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου

ΝΠΙΔ Νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου

Παρ. παράγραφος

Σ. Σελίδα

Σημ. Σημείωση

ΥΠΔ Υπεύθυνος Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων

Φεκ Φύλλο εφημερίδας της κυβερνήσεως

Χάρτης Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

DPIA Data Privacy Impact Assessment

DPO Data Protection Officer

DPWP Data Protection Working Paper 29 95/46 / EC .

FRA Fundamental Rights Agency

GDPR General Data Protection Regulation

IT Information Technology

IAPP International Association of Privacy Professionals

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	13
Η έννοια των προσωπικών δεδομένων	13
Διακρίσεις των προσωπικών δεδομένων	14
Η αναγκαιότητα προστασίας των προσωπικών δεδομένων	15
Η ανάγκη θέσπισης του 2016/679/ΕΕ ΓΚΠΔ στη σύγχρονη εποχή	16
1.ΚΕΦΑΛΑΙΟ	17
1.1 Γενικός Κανονισμός 2016/679 ΕΕ	18
1.2 Πεδίο εφαρμογής	21
1.3 Εγγυήσεις προστασίας προσωπικών δεδομένων	22
2.ΚΕΦΑΛΑΙΟ	29
ΠΡΟΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ	29
2.1 Στην ελληνική έννομη τάξη	29
2.2 Θεώρηση του θεσμού στην Ευρώπη.	31
3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	38
Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	38
3.1 Ο υποχρεωτικός ορισμός υπεύθυνου προστασίας δεδομένων.	38
3.2 Οι δημόσιες αρχές ή φορείς	39
3.3 Βασικές δραστηριότητες	42
3.4 Τακτική και συστηματική παρακολούθηση	42
3.5 Μεγάλης κλίμακας επεξεργασία «ειδικών κατηγοριών» δεδομένων	43
3.6 Προσβασιμότητα	44
3.7 Προσόντα διορισμού ΥΠΔ	46
3.8 Εσωτερικός ΥΠΔ	49
3.9 Εξωτερικός υπεύθυνος προστασίας δεδομένων	50
3.10 Δημοσιεύσεις στοιχείων ΥΠΔ και ανακοινώσεις στην εποπτική αρχή	50
	11

4.ΚΕΦΑΛΑΙΟ	53
ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΥΠΔ - ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ	53
4.1 Συμμετοχή του ΥΠΔ	53
4.2 Διαθέσιμοι πόροι και πρόσβαση στα δεδομένα	54
4.3 Ανεξαρτησία - Λογοδοσία	56
4.4 Επικοινωνία με τον ΥΠΔ	59
4.5 Αρχές του «απορρήτου» και της «εμπιστευτικότητας»	60
4.6 Σύγκρουση συμφερόντων	60
5.ΚΕΦΑΛΑΙΟ	62
ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΥΠΔ	62
5.1 Καθήκον ενημέρωσης-συμβουλής	62
5.2 Παρακολούθηση συμμόρφωσης	64
5.3 Συμμετοχή στην εκτίμηση αντικτύπου	65
5.4 Συνεργασία - διαβούλευση με την εποπτική αρχή	66
6. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	67
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	70
ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ-ΠΗΓΕΣ	71

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Η έννοια των προσωπικών δεδομένων

Η έννοια «Προσωπικά Δεδομένα» αναλύεται σε δυο επιμέρους συστατικά στοιχεία, την πληροφορία και το φυσικό πρόσωπο, τα οποία συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους, αλληλεπιδρούν και συνθέτουν εννοιολογικά τον παραπάνω όρο .

Ως πληροφορία, ορίζεται κάθε είδηση, που μεταβάλλει σημαντικά τις αντιλήψεις και επηρεάζει το περιεχόμενο των αποφάσεων του αποδέκτη της¹. Το ίδιο ακριβώς εννοιολογικό περιεχόμενο απαντάται και στην ψηφιακή πληροφορία, αυτή που παράγεται δηλαδή και διακινείται με ψηφιακό τρόπο. «Γεννιέται» και «ζει» σε περιβάλλον δικτύου, δομώντας σχέσεις πρόσβασης παρέχοντας και τη δυνατότητα ταυτόχρονης διανομής της σε περισσότερα άτομα.²

Η πληροφορία αποτελεί εν τοις πράγμασι ένα δεδομένο, το πρώτο συστατικό στοιχείο της έννοιας των προσωπικών δεδομένων, όταν συνδέεται ειδικά με ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, αφορά γενικά ή ειδικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες ή εξατομικευμένα στοιχεία του, έτσι ώστε να συνάγεται άμεσα ή έμμεσα η ταυτότητα του προσώπου. Η ειδοποιός διαφορά των προσωπικών δεδομένων από κάθε άλλη πληροφορία είναι η ειδική αυτή σύνδεση της άμεσα ή έμμεσα με το φυσικό πρόσωπο, ελλείψει της οποίας, καθίσταται το δεδομένο απλή πληροφορία, όχι όμως προσωπικό δεδομένο, που χρήζει ιδιαίτερης νομικής προστασίας.

Σ' αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο να γίνει διάκριση των όρων «προσωπικά δεδομένα» και «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα». Οι όροι αυτοί, που συγχέονται ευρύτατα στην πράξη, δεν ταυτίζονται διόλου εννοιολογικά. Η βασική τους διαφορά συνίσταται στο ότι τα «προσωπικά δεδομένα» μπορεί να αποτελούν δεδομένα μη προσωπικού χαρακτήρα, που απλά ο κάτοχός τους τα θεωρεί προσωπικά του, όπως π.χ. το δοκίμιο ενός συγγραφέα, που δεν περιέχει πληροφορίες, που αφορούν στο πρόσωπο του ίδιου του συγγραφέα, αλλά στο θέμα το οποίο ο συγγραφέας πραγματεύεται. Αντιθέτως ο όρος «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», περιλαμβάνει τα δεδομένα εκείνα, τα οποία πράγματι έχουν «προσωπικό χαρακτήρα» και είναι αυτά, που προστατεύονται ειδικά από το νόμο, καθώς ο νόμος δεν ενδιαφέρεται για το

¹βλ.Α.Γέροντα,Η προστασία του πολίτη από την ηλεκτρονική επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, Σάκκουλας, Αθήνα- Κομοτηνή, 2002, σ. 15 επ.

²βλ Γ.Νούσκαλης, Ψηφιακή τεχνολογία και δίκαιο, Η ποινική προστασία της ψηφιακής τεχνολογίας 2004, σ. 119

τι υποκειμενικά θεωρεί κάθε άτομο ως προσωπικά του δεδομένα.³ Δε λογίζονται έτσι ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο στατιστικής έρευνας, από τα οποία δε μπορούν πλέον να προσδιοριστούν τα υποκείμενα των δεδομένων. Με την έννοια αυτή τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, αν «ανωνυμοποιηθούν» και δεν εξατομικεύουν πλέον το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται, δεν απασχολούν το νόμο. Σε κάθε περίπτωση δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα αποτελούν στοιχεία καταγεγραμμένα και όχι προφορικά, που αναφέρονται σε ένα φυσικό πρόσωπο⁴. Παρά την εννοιολογική όμως διάκριση, που πραγματοποιείται και την πεποίθησή μου, ότι ακριβέστερος και πληρέστερος είναι ο όρος δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, στην παρούσα μελέτη για λόγους συντομίας, χρησιμοποιείται ο δημοφιλέστερος όρος προσωπικά δεδομένα.

Η έννοια προσωπικά δεδομένα είναι ευρεία, με πολλαπλές εκφάνσεις σε όλους τους τομείς της ζωής του προσώπου, όπως τη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτική ή και κοινωνική⁵. Ο κατάλογος των προσωπικών δεδομένων είναι επίσης ευρύς, καθόσον οι πληροφορίες, οι οποίες δύνανται να ταυτίζονται ειδικά με ένα άτομο είναι ανεξάντλητες.

Διακρίσεις των προσωπικών δεδομένων

Με κριτήριο τη βαρύτητα των δεδομένων και το βαθμό διείσδυσή τους στη σφαίρα της ιδιωτικότητας και εν γένει της ψυχικής και σωματικής υπόστασης του προσώπου, τα Προσωπικά Δεδομένα διακρίνονται με βάση τη θεωρία, σε απλά και ευαίσθητα, ενώ ο νόμος κάνει λόγο μόνο για τα ευαίσθητα δεδομένα, ως ειδική κατηγορία της ευρύτερης έννοιας των προσωπικών δεδομένων⁶. Σχηματικά, τα απλά δεδομένα δύνανται να αναπαρασταθούν, ως ένας ευρύς κύκλος, που εμπεριέχει έτερο προστατευόμενο κύκλο των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Στο Γενικό Κανονισμό 2016/679/ΕΕ επιχειρείται η απαρίθμηση των ειδικών κατηγοριών προσωπικών δεδομένων, η οποία είναι περιοριστική. Ειδικής κατηγορίας προσωπικά δεδομένα, όπου απαγορεύεται η επεξεργασία τους, είναι αυτά που αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα τις θρησκευτικές

³βλ. Ε. Παπακωνσταντίνου, Νομικά θέματα πληροφορικής, σ. 29

⁴βλ Ε. Παπακωνσταντίνου Νομικά θέματα πληροφορικής άρθρο 2 στοιχ. α εδ α', σ. 28

⁵βλ. Ε. Αιγυπτιάδου-Αλεξανδροπούλου, Για την έννοια των «προσωπικών δεδομένων», Προσωπικά Δεδομένα, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα:, 2016

⁶βλ. Άρθρο 2β προγενέστερου Ν. 2472/1997και άρθρο 9&1 του νέου Κανονισμού 2016/678.

ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση. Επίσης απαγορεύεται η επεξεργασία των γενετικών δεδομένων, των βιομετρικών δεδομένων, δεδομένων που αφορούν την υγεία ή δεδομένων, που αφορούν τη σεξουαλική ζωή ενός φυσικού προσώπου ή το γενετήσιο προσανατολισμό⁷. Ο Γενικός Κανονισμός 2016/679/ΕΕ σε σχέση με την κοινοτική Οδηγία 95/46/ΕΚ προσέθεσε, ως νέες ειδικές κατηγορίες δεδομένων τα γενετικά δεδομένα, τα βιομετρικά δεδομένα (π.χ δακτυλοσκοπικά δεδομένα, εικόνες) και τα δεδομένα που αναφέρονται στον γενετήσιο προσανατολισμό, αποτυπώνοντας με τον τρόπο αυτό, την εξέλιξη, τόσο της επεξεργασίας όσο και των κοινωνικών αντιλήψεων, που επικρατούν.

Με τη συλλογιστική αυτή, ευαίσθητα ή ειδικής κατηγορίας προσωπικά δεδομένα είναι τα δεδομένα που σχετίζονται με το σκληρό πυρήνα της ιδιωτικής ζωής του ατόμου στο παρόν ή στο παρελθόν ή στο μέλλον⁸.

Κάθε άλλη πληροφορία ταυτοποιημένη ή ταυτοποιήσιμη, αποτελεί απλό προσωπικό δεδομένο, που χρήζει προστασίας. Τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα ωστόσο σε σχέση με τα απλά προσωπικά δεδομένα τυγχάνουν αυξημένης νομικής προστασίας με τη θέσπιση αυστηρότερων προϋποθέσεων επεξεργασίας τους.

Η αναγκαιότητα προστασίας των προσωπικών δεδομένων

Η ραγδαία εξελισσόμενη τεχνολογία σε όλους τους τομείς του ανθρώπινου βίου, η πληροφοριακή παγκοσμιοποίηση, η ανεξέλεγκτη αιφνίδια εισβολή του διαδικτύου στην προσωπική σφαίρα του ατόμου και η συνακόλουθη συρρίκνωση των θεμελιωδών ατομικών, κοινωνικών και πολιτικών ελευθεριών του ατόμου, έκαναν περισσότερο από ποτέ επιτακτική την ανάγκη προστασίας των προσωπικών δεδομένων και ενιαίας αντιμετώπισής απ' όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ειδικότερα ο κυβερνοχώρος και οι δομές επικοινωνίας που αναπαράγει και οι λειτουργίες που εξυπηρετεί έχουν κρίσιμες επιπτώσεις, ως προς την προστασία της ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων των χρηστών/πλοηγών των δικτύων. Μέθοδοι και τεχνικές όπως τα «cookies», το «data warehouse» (αποθήκη δεδομένων), το «data mining» (εξόρυξη δεδομένων), το «sniffing software» (λογισμικό- λαγωνικό), οι «double agents» (διπλοί

⁷ βλ. άρθρο 9&1 του νέου Κανονισμού 2016/679/ΕΕ πηγή: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/>

⁸ βλ. Ε. Αιγυπιάδου-Αλεξανδροπούλου, Για την έννοια των «προσωπικών δεδομένων», προσωπικά δεδομένα, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2016

πράκτορες), δυναμιτίζουν την εφαρμοσιμότητα των κανόνων για διαφανή, θεμιτή και νόμιμη συλλογή προσωπικών δεδομένων⁹.

Η προστασία των προσωπικών δεδομένων έλαβε κυρίαρχη θέση στο χώρο του δικαίου και οι μηχανισμοί ενύλωσης της προστασίας αυτής είναι αναγκαίοι όροι για την άσκηση των βασικών δικαιωμάτων και ελευθεριών του ατόμου, αλλά και αντικείμενο ενδιαφέροντος του νομοθέτη, σε παγκόσμιο, σε ευρωπαϊκό, αλλά και σε εθνικό επίπεδο.

Η ανάγκη θέσπισης του 2016/679/ΕΕ ΓΚΠΔ στη σύγχρονη εποχή

Η ραγδαία και ατέρμονη τεχνολογική εξέλιξη, η παγκοσμιοποίηση, καθώς και η διαβίβαση και ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ διαφορετικών κρατών, η πρόσβαση στο διαδίκτυο με την χρήση κινητών τερματικών συσκευών, τα κοινωνικά δίκτυα, οι υπηρεσίες υπολογιστικών νεφών και εν γένει η χρήση του διαδικτύου στο πλαίσιο τόσο προσωπικών, όσο και επαγγελματικών δραστηριοτήτων και συμπεριφορών, που οδηγούν στην δημιουργία δεξαμενών προσωπικών δεδομένων κατέστησαν την Οδηγία 95/46/ΕΚ ξεπερασμένη.

Η ανάπτυξη της «ευρωπαϊκής πολιτικής ψηφιακής οικονομίας» αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα, που κατέστησε αναγκαία την κατάργηση της κοινοτικής Οδηγίας 95/46/ΕΚ. Όπως χαρακτηριστικά τονίζεται στην Αιτ.Σκ. 7 του Γενικού Κανονισμού «οι εξελίξεις αυτές απαιτούν ένα ισχυρό και πιο συνεκτικό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων στην Ένωση, υποστηριζόμενο από αυστηρή εφαρμογή της νομοθεσίας, δεδομένου ότι είναι σημαντικό να δημιουργηθεί η αναγκαία εμπιστοσύνη, που θα επιτρέψει στην ψηφιακή οικονομία να αναπτυχθεί στο σύνολο της εσωτερικής αγοράς. Τα φυσικά πρόσωπα θα πρέπει να έχουν τον έλεγχο των δικών τους δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Θα πρέπει να ενισχυθούν η ασφάλεια δικαίου και η πρακτική ασφάλεια για τα φυσικά πρόσωπα, τους οικονομικούς παράγοντες και τις δημόσιες αρχές».¹⁰

Ακόμα, η έλλειψη συνεκτικότητας μέχρι πρότινος της αντιμετώπισης του θέματος της προστασίας των προσωπικών δεδομένων από τα κράτη μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης, ως προς την εναρμονισμένη δηλαδή στο ενωσιακό δίκαιο εφαρμογή της κοινοτικής οδηγίας 95/46/ΕΚ, μήτρας του ελληνικού Ν. 2472/97, ως και οι επιφυλάξεις, που εκφράζονταν, οδήγησαν στην

⁹ βλ. Λ. Μήτρου, Το δίκαιο στην κοινωνία της πληροφορίας, Αθήνα 2003, σ. 35 επ.

¹⁰βλ. Κείμενο αιτιολογικής έκθεσης ΓΚΠΔ, πηγή: <http://www.europarl.europa.eu/sides/>

επιλογή ενός νέου νομοθετικού εργαλείου εγκαταλείποντας τη μέθοδο της προσαρμογής δια των οδηγιών¹¹.

Στις 16 Απριλίου 2016 ψηφίστηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ο υπ' αριθμ. 2016/679/ΕΕ Γενικός Κανονισμός προσωπικών δεδομένων, που μετά την παρέλευση της μεταβατικής περιόδου για την προσαρμογή των κρατών-μελών τέθηκε εν τέλει σε εφαρμογή στις 25/5/2018 και αντικατέστησε την από εικοσαετίας ισχύουσα κοινοτική Οδηγία 95/46/Ε.Κ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24.10.1995 «Για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών».

Ο νέος 2016/679/ΕΕ Γενικός Κανονισμός περιχαράσσει επαρκώς το πλαίσιο θωράκισης των προσωπικών δεδομένων σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων και τριών χωρών του ΕΟΧ (Νορβηγία, Λιχτενστάιν και Ισλανδία), θεραπεύει την μέχρι πρότινος παθογενή ελλειμματική εθνική νομοθεσία, αλλά και την ανομοιογένεια που υπήρχε διάχυτη από κράτος σε κράτος εντός της ευρωπαϊκής ένωσης.

Με το νέο Γενικό Κανονισμό τίθεται για πρώτη φορά σε σχέση με τα προσωπικά δεδομένα ένας ενιαίος κανόνας για όλη την Ευρώπη ταυτόχρονα σε όλα τα κράτη μέλη .

Ο Γενικός Κανονισμός επιδιώκει να ενισχύσει τα δικαιώματα των πολιτών για την προστασία των δεδομένων τους, όπως ορίζεται στο άρθρο 8 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ¹², σύμφωνα με το οποίο κάθε άτομο έχει δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων που το αφορούν.

Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από το νόμο. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στα συλλεγμένα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωσή τους. Ο σεβασμός των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής.

1.ΚΕΦΑΛΑΙΟ

¹¹βλ. Α. Μήτρου, Ο Γενικός Κανονισμός προστασίας δεδομένων, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017.

¹²βλ. European Charter of Fundamental Rights (Article 8) Protection of personal data

http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf

1.1 Γενικός Κανονισμός 2016/679 ΕΕ

Ο Γενικός Κανονισμός 2016/679 ΕΕ (Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων / General Data Protection Regulation – GDPR), που τέθηκε σε ισχύ τον Μαΐο του 2016 και σε εφαρμογή στις 25 Μαΐου 2018 (Βλ. άρθρο 99 του Γενικού Κανονισμού), αναπτύσσεται διεξοδικά σε 99 άρθρα και αποτελεί αποκύημα της επιτακτικής ανάγκης ενισχυμένης προάσπισης των προσωπικών δεδομένων στην ταχύτατα τεχνολογικά εξελισσόμενη εποχή.

Από την ημερομηνία θέσης σε εφαρμογή του ΓΚΠΔ, καταργήθηκε η Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και το μεγαλύτερο μέρος των διατάξεων του εθνικού Ν. 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, που ενσωμάτωσαν στην ελληνική έννομη τάξη τις διατάξεις της Οδηγίας αυτής.

Ο νόμος αυτός ήταν το απαύγασμα μιας ακτιβιστικής περιόδου για τα προσωπικά δεδομένα και υπερβαίνει σε επίπεδο διακήρυξης την Οδηγία 95/46/ΕΕ¹³. Αντίθετα, παρέμειναν σε ισχύ, δυνάμει και του άρθρου 95 του Γενικού Κανονισμού, οι διατάξεις της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, που έχουν ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη με τις διατάξεις του Ν. 3471/2006 για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και την τροποποίηση του Ν. 2472/1997.

Ο Γενικός Κανονισμός επικαιροποιεί τη βασική αρχή της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, η οποία θέτει επί ίσοις όροις ήδη στον τίτλο της, τόσο την προστασία προσωπικών δεδομένων όσο και την ελεύθερη διακίνηση αυτών¹⁴.

Ο Γενικός Κανονισμός κατέστη αυτοδικαίως μέρος του εθνικού κανονιστικού συστήματος κάθε κράτους μέλους, χωρίς την ανάγκη υιοθέτησης εθνικών κανόνων, με άμεσο ορατό αποτέλεσμα. Στόχευσε στην ενδυνάμωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων, που αφορούν ιδίως την προστασία των προσωπικών

¹³βλ.Φ. Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, Σακκουλας 2017

¹⁴βλ. αιτιολ.σκ. 3,8 και 10 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ πηγή : <https://eur-lex.europa.eu/legal->

δεδομένων και την ελεύθερη κυκλοφορία τους με μια δέσμη λύσεων και εργαλείων με επίκεντρο την έννοια της «αποτελεσματικότητας»¹⁵. Μέσα από ειδικούς και αναλυτικούς κανόνες αποσαφηνίστηκε το ρυθμιστικό πλαίσιο και μειώθηκαν τα «τυφλά σημεία» της νομοθεσίας.

Δόθηκε έμφαση στην πρόληψη αντί για την καταστολή ενόψει των πρακτικών δυσχερειών της δεύτερης. Αναδείχθηκε η σημασία της τεχνοκρατικής συνιστώσας στην ορθή διαχείριση των δεδομένων, περισσότερο από την αμιγώς νομική και διοικητική.

Απονεμήθηκε ενεργός ρόλος στο υποκείμενο των δεδομένων, μέσα από την ενίσχυση των δικαιωμάτων του. Επίσης αναθεωρήθηκαν εκ βάθρων οι υποχρεώσεις των φορέων οι οποίοι επεξεργάζονται προσωπικά δεδομένα και βελτιώθηκαν a posteriori οι μηχανισμοί προστασίας των προσωπικών δεδομένων, με σαφείς και αναλυτικές διατάξεις αναφορικά με την ευθύνη του παραβάτη, την επιβολή κυρώσεων και την αναζήτηση αποζημίωσης.

Θεράπευσε την ανάγκη συνεκτικής και ομοιόμορφης εφαρμογής των κανόνων προστασίας των προσωπικών δεδομένων στην Ε.Ε, προκειμένου να αρθούν οι νομικές ασάφειες και να αρθεί η ανασφάλεια δικαίου, που επικρατούσε μέχρι πρότινος στα κράτη μέλη.

Ο Γενικός Κανονισμός εξασφάλισε ισοδύναμο επίπεδο προστασίας σε όλα τα κράτη μέλη, προς αποτροπή του κατακερματισμού της εφαρμογής του νομικού πλαισίου και της ανασφάλειας δικαίου, προκειμένου εν τέλει να αρθούν τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων στην Ε.Ε και στην άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων εντός της. Ο Γενικός Κανονισμός 2016/679 ΕΕ κατάργησε κάθε αντίθετη εθνική ρύθμιση.

Το δικαίωμα προστασίας προσωπικών δεδομένων δεν είναι ένα απόλυτο δικαίωμα (άρθρο 1 παρ. 3 Γενικού Κανονισμού). Πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με τη λειτουργία του στην κοινωνία και να σταθμίζεται με άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας.

Διαφαίνεται ότι ο Γενικός Κανονισμός σέβεται όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις ελευθερίες και τις αρχές που αναγνωρίζονται στο Χάρτη, όπως κατοχυρώνονται στις Συνθήκες, ιδίως το σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, της κατοικίας και των επικοινωνιών, την προστασία προσωπικών δεδομένων, την ελευθερία της σκέψης, συνείδησης και θρησκείας, την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, την επιχειρηματική ελευθερία, το δικαίωμα προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου και την πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία. Παράλληλα στο άρθρο 85 του Γενικού Κανονισμού κατοχυρώνεται η

¹⁵βλ. Γ. Δελλής, Εισαγωγή Φ. Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, Σακκουλας 2017

ελευθερία της έκφρασης και πληροφόρησης συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας για δημοσιογραφικούς σκοπούς. Υπό αυτή την έννοια τονίζεται ότι το δικαίωμα στην προστασία προσωπικών δεδομένων δεν είναι ένα απόλυτο και «τυραννικό» δικαίωμα¹⁶

Ο Γενικός Κανονισμός, που έχει χαρακτηριστικά κοινοτικής Οδηγίας, προάγει συγχρόνως την ανάγκη θέσπισης εθνικών ρυθμίσεων για τον περαιτέρω προσδιορισμό και εξειδίκευση της εφαρμογής των κανόνων δικαίου, που τίθενται. Ο εθνικός νομοθέτης επιβάλλεται να λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά μέτρα, ώστε να ενεργοποιηθούν οι ρυθμίσεις του Κανονισμού, όπως (σύσταση εθνικής εποπτικής αρχής – ενεργοποίηση μηχανισμού συνεκτικότητας, όπως προβλέπονται αναλυτικά στα άρθρα 51 – 63 2016/679 ΕΕ¹⁷).

Όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που γίνεται προς συμμόρφωση με νομική υποχρέωση, προς εκπλήρωση καθήκοντος, που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας, που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να διατηρούν ή να θεσπίζουν εθνικές διατάξεις για τον περαιτέρω προσδιορισμό της εφαρμογής των κανόνων του παρόντος κανονισμού. Σε συνδυασμό με το γενικό και οριζόντιο δίκαιο περί προστασίας δεδομένων, που αποσκοπούσε στην μέχρι πρότινος εφαρμογή της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, στα κράτη μέλη ίσχυαν διάφοροι τομεακοί νόμοι σε τομείς που χρειαζόνταν ειδικότερες διατάξεις.

Παρά το γεγονός όμως, ότι ο Κανονισμός σχεδιάστηκε για να παρέχει αναντίρρηση «συνεκτικότητα και υψηλού επιπέδου προστασία», ισοδύναμα σε όλα τα κράτη-μέλη, μέσω της συνεκτικής και ομοιόμορφης εφαρμογής του, υπήρξαν ενστάσεις, κυρίως δικαιοπολιτικού χαρακτήρα, διότι ερχόταν σε αντίθεση με εθνικές αντιλήψεις, αναφορικά με το επίπεδο και τον τρόπο προστασίας προσωπικών δεδομένων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αντίρρησης, αποτελεί το Ηνωμένο Βασίλειο, που εξέφρασε φόβους, ότι η επιβολή ενός αυστηρότερου σε σχέση με το εθνικό, κανονιστικού πλαισίου, θα καθιστούσε τη χώρα λιγότερο ελκυστική για επενδύσεις, ιδίως από εταιρίες των ΗΠΑ, που προτιμούσαν το Ηνωμένο βασίλειο, διότι επέβαλε λιγότερο επιβαρυντικές για τις εταιρίες υποχρεώσεις στον τομέα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων¹⁸. Και στη θεωρία διατυπώθηκαν επίσης επικρίσεις. Κατά το χρόνο έκδοσης της πρότασης με τον τίτλο «Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου», για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών το έτος

¹⁶βλ.Φ. Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, Σακκουλας 2017

¹⁷βλ. Γενικός Κανονισμός 2016/679/ΕΕ, πηγή : <https://eur-lex.europa.eu/legal>

¹⁸ βλ. L.Danagher, An Assesment of the draft data protection Regulation: does it effectively protect data?, European Journal of Law and Technology, Vol. 3, No. 3, 2012 ..., Πηγή: <http://ejlt.org/article/view/171/260>

2012¹⁹, θεωρήθηκε, ότι ο νέος Κανονισμός και η ομοιόμορφη εφαρμογή του σε όλα τα κράτη της ΕΕ, εισάγει δεσμευτικό δίκαιο σε ευρύ πεδίο τομέων, περιορίζοντας έτσι το δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού κάθε κράτους – μέλους, με έμφαση στις επιφυλάξεις, ως προς την αρμοδιότητα της επιτροπής να υιοθετεί πράξεις κατ' εξουσιοδότηση (delegated acts), καθώς και εκτελεστικές πράξεις (implementing acts)²⁰, μια αρμοδιότητα, που είναι εξαιρετικά σημαντική, όταν το ρυθμιζόμενο και ταυτόχρονα διακυβευόμενο αγαθό είναι ένα θεμελιώδες δικαίωμα. Στο τελικό κείμενο του Γενικού Κανονισμού οι εξουσιοδοτήσεις προς την Επιτροπή περιορίστηκαν δραστικά.

Πέρα όμως από τις παραπάνω εύλογα ανακύπτουσες αντιδράσεις, ιδίως ως προς την απώλεια της ρυθμιστικής ανεξαρτησίας των κρατών μελών της ΕΕ σε μεγάλο βαθμό, ο νέος Κανονισμός περιέχει ρήτρες που επιτρέπουν στα κράτη μέλη την αυτόνομη διαχείριση, ως προς την εξειδίκευση των κανόνων του, με έμφαση αυτούς, που αφορούν τις ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, προσδιορίζοντας ειδικά τους όρους και τις προϋποθέσεις επεξεργασίας τους, με γνώμονα τις ιδιαιτερότητες, τις προτεραιότητες, τα συμφέροντα και τις ανάγκες κάθε χώρας²¹.

1.2 Πεδίο εφαρμογής

Ο Γενικός Κανονισμός εφαρμόζεται σε κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων αυτοματοποιημένη και μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία, ήτοι από τη συλλογή αυτών μέχρι την καταστροφή τους, τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης²². Για λόγους ασφάλειας δικαίου στο άρθρο 4 παρ. 3,4,5 αντίστοιχα του 2016/679 ΕΕ Γενικού Κανονισμού, ορίστηκαν διακριτά τρεις μορφές επεξεργασίας ήτοι α) ο περιορισμός της επεξεργασίας β) η κατάρτιση προφίλ και γ) η ψευδωνυμοποίηση.

Ο νόμος ρυθμίζει τη συλλογή και επεξεργασία κάθε πληροφορίας που αναφέρεται σε ένα φυσικό πρόσωπο εξ αρχής ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο, ανεξάρτητα από το αν η πληροφορία ανάγεται στον ιδιωτικό βίο ή αν συνιστά δημόσια προσιτή πληροφορία. Κρίσιμο

¹⁹βλ. COM/2012/011 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content>

²⁰βλ. Note from: General Secretariat to: Working Group on Information Exchange and Data Protection (DAPIX), Πηγή : <http://www.statewatch.org/news/2012/jul/eu-council-dp-reg-ms-positions-9897-rev2-12.pdf>

²¹βλ. Α. Μήτρου, Ο γενικός κανονισμός προστασίας δεδομένων, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017.

²²βλ. Γενικός Κανονισμός 2016/679/ΕΕ, άρθρο 2- Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής πηγή: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/>

δηλαδή στοιχείο είναι η σύνδεση με ένα πρόσωπο και όχι η ποιότητα της πληροφορίας (αντικειμενική ή υποκειμενική) ή πως την αντιλαμβάνεται το πρόσωπο²³. Ο ορισμός εμπλουτίστηκε με το νέο Κανονισμό, αφενός για να αποσαφηνιστούν ερμηνευτικά προβλήματα και αφετέρου για να προσαρμοστεί στην τεχνολογική πραγματικότητα. Προστέθηκαν ρητά ως ενδεικτικοί παράγοντες ταυτοποίησης η γενετική ταυτότητα, τα δεδομένα θέσης, αλλά και κάθε επιγραμμικό αναγνωριστικό ταυτότητας (online identifiers), τερματίζοντας εν προκειμένω την αμφισβήτηση, αναφορικά με τον χαρακτηρισμό των διευθύνσεων διαδικτυακού πρωτοκόλλου (ip address, cookies) ως προσωπικών δεδομένων²⁴.

1.3 Εγγυήσεις προστασίας προσωπικών δεδομένων

Το νομοθέτημα αυτό άλλαξε ριζικά το τοπίο στον χώρο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων επιβάλλοντας πρόσθετες υποχρεώσεις, όχι μόνο σε υπεύθυνους επεξεργασίας αλλά πλέον και στους εκτελούντες την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Ειδικότερα ο νέος κανονισμός που προσδοκάται ότι θα ενισχύσει την προστασία των φυσικών προσώπων, τονίζει τη φύση της προστασίας των δεδομένων, ως θεμελιώδους δικαιώματος για την ευρωπαϊκή ένωση²⁵, ακολουθεί σε γενικές γραμμές την προσέγγιση της οδηγίας για την προστασία των δεδομένων ενώ παράλληλα εισάγει και άλλα στοιχεία, που ενισχύουν την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων .

Ο προσδιορισμός του πεδίου εφαρμογής του νέου Κανονισμού με κριτήριο την τεχνολογική, επικοινωνιακή και οικονομική πραγματικότητα ή καλύτερα με βάση το δεδομένο, ότι η πληροφοριακή δραστηριότητα, η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων λαμβάνουν χώρα διαδικτυακά εγγυάται, ότι η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα συνοδεύει τη διεθνή διαβίβασή τους εκτός ΕΕ με αποτέλεσμα να διασφαλίζεται με τον τρόπο αυτό υψηλό επίπεδο προστασίας (άρθρο 3 2016/679 ΕΕ).

Πέρα από το εναρμονισμένο νομικό πλαίσιο, που οδηγεί στην ενιαία εφαρμογή των κανόνων, προς όφελος της ψηφιακής ενιαίας αγοράς της ΕΕ, ο Γενικός Κανονισμός επιβάλλει

²³βλ. σχ. Λ. Μήτρου, Προστασία προσωπικών δεδομένων, σ. 452 επ., Σάκκουλας Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017

²⁴βλ. σχ. Λ. Μήτρου Ο Γενικός Κανονισμός προστασίας δεδομένων ,σ. 41, βλ. Ομάδα 29, Γνώμη 4/2007, σελ. 19.

²⁵βλ. Άρθρο 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και άρθρο 16 της ΣΛΕΕ, Πηγή :

http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_el.pdf

ισότιμους όρους ανταγωνισμού για όλες τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην αγορά της ΕΕ.

Ο νέος Κανονισμός ορίζει ότι οι εταιρείες με έδρα εκτός ΕΕ, οφείλουν να εφαρμόζουν τους ίδιους κανόνες με τις εταιρείες με έδρα στην ΕΕ, εφόσον προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες που σχετίζονται με δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή παρακολουθούν τη συμπεριφορά φυσικών προσώπων στην ένωση (συμπεριφορική στοχευμένη διαδικτυακή διαφήμιση ως αποτέλεσμα της ιχνηλάτησης και του συμπεριφορικού «profiling»²⁶).

Η επέκταση του εδαφικού πεδίου εφαρμογής του Γενικού Κανονισμού (άρθρο 3) με τέτοιο τρόπο, ώστε να συμπεριλάβει μηχανές αναζήτησης, πλατφόρμες ψηφιακών κοινωνικών δικτύων και παρόχους υπηρεσιών νέφους, αποτελεί αδιαμφισβήτητα σκόπιμη ενέργεια, καθόσον τείνει να αντιμετωπίσει την παγκόσμια φύση του διαδικτύου μη υποκείμενου σε όρια²⁷.

Οι εταιρείες που λειτουργούν από χώρες εκτός ΕΕ και δραστηριοποιούνται στην ενιαία αγορά πρέπει, υπό ορισμένες περιστάσεις, να διορίζουν αντιπρόσωπο στην ΕΕ, στον οποίο θα μπορούν να απευθύνονται οι πολίτες και οι αρχές, επιπλέον ή αντί της εταιρείας που εδρεύει στο εξωτερικό.

Ο νομοθέτης στο Γενικό Κανονισμό ρυθμίζει την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, τα συγκεκριμενοποιεί και εισάγει τις βασικές αρχές, που διέπουν την επεξεργασία τους. Οι βασικές αρχές που διέπουν την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων απαριθμούνται στο άρθρο 5 του Γενικού Κανονισμού και έχουν ως εξής :

Θεμελιώδους σημασίας είναι το τρίπτυχο των αρχών της νομιμότητας της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας. Για την τήρηση των αρχών αυτών, ο νομοθέτης απαιτεί η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, να είναι σύννομη , θεμιτή με διαφανή τρόπο σε σχέση με το υποκείμενο των δεδομένων.

Η τήρηση της αρχής του περιορισμού του σκοπού, εγγυάται ότι η συλλογή των προσωπικών δεδομένων γίνεται για καθορισμένους ρητούς και νόμιμους σκοπούς. Τα προσωπικά δεδομένα δεν υποβάλλονται σε περαιτέρω επεξεργασία, κατά τρόπο ασύμβατο προς τους σκοπούς αυτούς.

Η αρχή του περιορισμού της περιόδου αποθήκευσης των δεδομένων, συνίσταται στη διατήρηση των προσωπικών δεδομένων υπό μορφή, που επιτρέπει την ταυτοποίηση

²⁶βλ. ENISA, Privacy considerations of online behavioral tracking, σελ. 3 Πηγή :

<https://www.enisa.europa.eu/publications/privacy-considerations-of-online-behavioural-tracking>

²⁷ βλ. Λ. Μήτρου, Ο γενικός κανονισμός προστασίας δεδομένων σ. 54, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017.

των υποκειμένων των δεδομένων, μόνο για το διάστημα που απαιτείται για τους σκοπούς της επεξεργασίας τους. Τα προσωπικά δεδομένα ωστόσο μπορούν να αποθηκεύονται για μεγαλύτερα διαστήματα, εφόσον υποβάλλονται σε επεξεργασία μόνο για σκοπούς αρχειοθέτησης, προς το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς, σύμφωνα με το άρθρο 89 παράγραφος 1 του Γενικού Κανονισμού και εφόσον εφαρμόζονται τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, που απαιτεί ο Γενικός Κανονισμός, για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και ελευθεριών του υποκειμένου των δεδομένων.

Η αρχή της ακρίβειας, σύμφωνα με την οποία τα δεδομένα πρέπει να είναι ακριβή, όταν δε είναι αναγκαίο, να επικαιροποιούνται. Ο Γενικός Κανονισμός προβλέπει τη λήψη όλων των εύλογων μέτρων, για την άμεση διαγραφή ή διόρθωση των προσωπικών δεδομένων τα οποία είναι ανακριβή, σε σχέση με τους σκοπούς της επεξεργασίας.

Η τήρηση των αρχών της ακεραιότητας και της εμπιστευτικότητας, διασφαλίζει ότι τα προσωπικά δεδομένα υποβάλλονται σε επεξεργασία, κατά τρόπο που εγγυάται την ενδεδειγμένη ασφάλεια των δεδομένων, μεταξύ άλλων την προστασία τους από μη εξουσιοδοτημένη ή παράνομη επεξεργασία και τυχαία απώλεια, καταστροφή ή φθορά, με τη χρησιμοποίηση κατάλληλων τεχνικών ή οργανωτικών μέτρων. Η ασφάλεια των δεδομένων είναι μια σύνθετη έννοια, για το λόγο αυτό και ο νομοθέτης του Γενικού Κανονισμού παραθέτει στο άρθρο 32 ένα ενδεικτικό κατάλογο μέτρων ασφάλειας. Ο ενωσιακός νομοθέτης καταρχήν υποχρεώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας σε γνωστοποίηση της παραβίασης των δεδομένων στην αρμόδια εποπτική αρχή, υποβάλλοντας ταυτόχρονα και τα ληφθέντα ή προτεινόμενα μέτρα για την αντιμετώπιση τους ή την απόκλιση των συνεπειών της παραβίασης αυτής και έπειτα στα υποκείμενα των δεδομένων, εφόσον υπάρχει υψηλός κίνδυνος για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες τους. Η υποχρέωση δεν υφίσταται σε περίπτωση που απαιτούνται δυσανάλογες προσπάθειες, οπότε η ατομική ενημέρωση μπορεί να αποκατασταθεί με δημόσια ανακοίνωση ή παρόμοια γνωστοποίηση

Η αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων, σύμφωνα με την οποία, τα δεδομένα πρέπει να είναι κατάλληλα, συναφή και να περιορίζονται στο αναγκαίο, για τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία. Η αρχή αυτή αποτελεί ειδικότερη έκφραση θα έλεγε κανείς της αρχής της αναλογικότητας.

Η αρχή της λογοδοσίας (accountability), γεννά την ευθύνη προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας των δεδομένων να είναι σε θέση να αποδείξει τη συμμόρφωση με όλες τις ανωτέρω αρχές, που διέπουν την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων. Η σημασία της λογοδοσίας δηλαδή σχετίζεται με τη ύπαρξη της υποχρέωσης να αιτιολογεί κανείς τη

συμπεριφορά ή τις ενέργειές του, ειδικότερα να δίνει εξηγήσεις, σχετικά με το πως ανταποκρίθηκε σε ευθύνες και υποχρεώσεις ή γιατί έδρασε κατά ένα ορισμένο τρόπο.²⁸

Η αρχή της λογοδοσίας αποτελεί μια σημαντική καινοτομία του Γενικού Κανονισμού. Η αρχή της λογοδοσίας αλληλεπιδρά με την αρχή της διαφάνειας και αποτελεί μια «Αρχή - Ομπρέλα» υπό την οποία τίθενται όλες οι αρχές επεξεργασίας του Γενικού Κανονισμού και οφείλει ο υπεύθυνος επεξεργασίας, αφενός να συμμορφώνεται, αφετέρου να αποδεικνύει ανά πάσα στιγμή την συμμόρφωση του προς αυτόν.²⁹

Ο Γενικός Κανονισμός αποσκοπεί στην ενδυνάμωση των δικαιωμάτων των πολιτών μέσω της κατοχύρωσης νέων δικαιωμάτων. Μια συνδυαστική ανάγνωση του Γενικού Κανονισμού με το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο προστασίας δικαιωμάτων, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε συνταγματικό επίπεδο, οδηγεί αβίαστα στο συμπέρασμα, ότι δεν πρόκειται για νέα εξ' ολοκλήρου δικαιώματα, αλλά για επικαιροποιημένα δικαιώματα, καθώς τα περισσότερα από τα δικαιώματα προϋπήρχαν εν όλω ή εν μέρει και απορρέουν επίσης από υφιστάμενες συνταγματικές διατάξεις³⁰. Τα κυριότερα νέα δικαιώματα είναι:

1. Το δικαίωμα στη λήθη³¹ (άρθρο 17 2016/679 ΕΕ). Κάθε πολίτης μπορεί να ζητήσει από μηχανισμούς αναζήτησεως να αφαιρέσουν συγκεκριμένα αποτελέσματα, εφόσον δεν θίγεται το δικαίωμα ενημερώσεως της κοινής γνώμης. Καθοριστικής σημασίας είναι ο ρόλος των φορέων εκμετάλλευσης μηχανών αναζήτησης, που με την ιδιότητα του υπεύθυνου επεξεργασίας θα αξιολογούν το πρώτον τα αιτήματα διαγραφής των υποκειμένων των δεδομένων.
2. Η ενδυνάμωση της παιδικής προστασίας (άρθρο 8 2016/679 ΕΕ). Οι γονείς πρέπει να συγκατατίθενται για τη συμμετοχή των παιδιών έως 16 ετών στις υπηρεσίες του διαδικτύου. Τα κράτη μέλη μπορούν δια νόμου να ορίζουν μικρότερη ηλικία, όχι όμως κατώτερη των δεκατριών ετών. Ωστόσο είναι αντιληπτό, ότι μια τέτοια πρακτική είναι εξαιρετικά δύσκολη έως αδύνατη θα έλεγε κανείς, διότι ο βαθμός διείσδυσης της τεχνολογίας στη σφαίρα των παιδιών είναι τόσο μεγάλη και ανεξέλεγκτη, που είναι ουτοπικό να πιστέψει κανείς ότι υπάρχει επαρκής προστασία.
3. Το δικαίωμα της φορητότητας (άρθρο 20 2016/679 ΕΕ) των δεδομένων, το οποίο επιτρέπει στους πολίτες να ζητούν από μια εταιρεία ή έναν οργανισμό να τους

²⁸βλ. Λ. Μήτρου, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, Νέο Δίκαιο-Νέες Υποχρεώσεις-Νέα Δικαιώματα, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2017, σ. 92επ.

²⁹βλ. Γ. Τσόλιας, Ορόλος του Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων πηγή : <http://www.infocomsecurity.gr>

³⁰βλ. Φ. Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, Σάκκουλας, 2017

³¹βλ. Φ. Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Η Εξέλιξη του δικαιώματος στη λήθη, ΕφημΔΔ 2016,σ.714 επ.

επιστρέφει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, που είχαν παράσχει στην εν λόγω εταιρεία ή στον εν λόγω οργανισμό με συγκατάθεση ή σύμβαση, ενώ συγχρόνως επιτρέπει την άμεση διαβίβαση των εν λόγω δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε άλλη εταιρεία ή άλλο οργανισμό, όταν αυτό είναι τεχνικά εφικτό.

4. Το δικαίωμα ενημέρωσης σε περίπτωση παραβίασης (άρθρα 33,34 2016/679 ΕΕ). Ο Γενικός Κανονισμός επεκτείνει το υφιστάμενο δικαίωμα ενημερώσεως του υποκειμένου των δεδομένων στο πεδίο ενημερώσεως του από τον υπεύθυνο επεξεργασίας για την παραβίαση των προσωπικών του δεδομένων, τόσο στην εποπτική αρχή (άρθρο 33), όσο και στο υποκείμενο των δεδομένων (άρθρο 34).
5. Το δικαίωμα στην ανθρώπινη παρέμβαση (άρθρο 22 2016/679 ΕΕ). Το υποκείμενο των δεδομένων θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να μην υπόκειται σε απόφαση, με την οποία αξιολογούνται προσωπικές πτυχές που το αφορούν και η οποία παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι αυτού του προσώπου ή το επηρεάζει σημαντικά κατά ανάλογο τρόπο, λαμβανομένη αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, όπως η αυτόματη άρνηση αιτήσεως πιστώσεως σε απευθείας σύνδεση ή πρακτικές ηλεκτρονικών προσλήψεων, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση. Παράλληλα αναγνωρίζεται το δικαίωμα του ατόμου να λάβει αιτιολόγηση της αποφάσεως που ελήφθη στο πλαίσιο της εν λόγω εκτιμήσεως.
6. Το δικαίωμα περιορισμού της επεξεργασίας (άρθρο 18 2016/679 ΕΕ). Ειδικότερα το υποκείμενο των δεδομένων δικαιούται να εξασφαλίζει από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας τον περιορισμό της επεξεργασίας στην περίπτωση που α) η ακρίβεια των προσωπικών δεδομένων αμφισβητείται από το υποκείμενο των δεδομένων για χρονικό διάστημα που επιτρέπει στον υπεύθυνο επεξεργασίας να επαληθεύσει την ακρίβεια των δεδομένων β) η επεξεργασία είναι παράνομη και το υποκείμενο των δεδομένων αντιτάσσεται στη διαγραφή των δεδομένων και ζητά αντ' αυτής τον περιορισμό της χρήσης τους γ) Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν χρειάζεται πια τα προσωπικά δεδομένα για τους σκοπούς της επεξεργασίας, αλλά τα δεδομένα αυτά απαιτούνται από το υποκείμενο των δεδομένων για τη θεμελίωση, την άσκηση ή την υποστήριξη νομικών αξιώσεων δ) το υποκείμενο των δεδομένων έχει αντιρρήσεις για την επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ.1 του Γενικού Κανονισμού, εν αναμονή της επαληθεύσεως του, κατά πόσον οι νόμιμοι λόγοι του υπεύθυνου επεξεργασίας υπερσχύουν έναντι των λόγων του υποκειμένου των δεδομένων.

Περαιτέρω με το νέο Κανονισμό που προβλέπεται η ελεύθερη ροή των προσωπικών δεδομένων στην ΕΕ, αναμφισβήτητα ενθαρρύνεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων,

ενώ ταυτόχρονα διευκολύνονται οι πολίτες να επιλέγουν μεταξύ διαφόρων παρόχων υπηρεσιών ενθαρρύνοντας έτσι την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ψηφιακή ενιαία αγορά.

Συγχρόνως η σιωπή ή η αδράνεια δεν θεωρούνται ως έγκυρη συγκατάθεση, διότι απαιτείται σαφής και θετική ενέργεια για να εκδηλωθεί η συγκατάθεση, ενώ προβλέπεται η ρητή δυνατότητα ανάκλησης της συγκατάθεσης του υποκειμένου. Η συγκατάθεση του υποκειμένων των δεδομένων³², λειτουργεί ως εγγύηση και όχι ως εξαίρεση από τις άλλες αρχές προστασίας των προσωπικών δεδομένων, διότι νομιμοποιεί την επεξεργασία των δεδομένων, χωρίς να ακυρώνει τις νομικές υποχρεώσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία να συμμορφώνεται με τη νομοθεσία³³.

Ο Γενικός Κανονισμός, προς επίτευξη της όσον το δυνατόν ευρύτερης και αρτιότερης προστασίας των προσωπικών δεδομένων ενίσχυσε τις υποχρεώσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας. Θέσπισε μεταξύ άλλων την αρχή της προστασίας των δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό τους «privacy by design», ώστε η προστασία της πληροφοριακής ιδιωτικότητας να συμπεριλαμβάνεται, τόσο στους σκοπούς όσο και στις σχεδιαστικές και λειτουργικές απαιτήσεις ενός πληροφοριακού συστήματος.

Μια άλλη θεμελιώδης αρχή αποσκοπούσα στην διασφάλιση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων αποτελεί και η εξ ορισμού «by default» προστασία αυτών, η οποία συνίσταται ειδικότερα στην υποχρέωση του υπεύθυνου επεξεργασίας να εφαρμόζει τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για να διασφαλίζει ότι εξ ορισμού υφίστανται επεξεργασία, μόνο τα απαραίτητα για τον εκάστοτε σκοπό επεξεργασίας, προσωπικά δεδομένα. Τόσο η από τον σχεδιασμό τους προστασία (privacy by design), όσο και η εξ ορισμού (by default) προστασία των προσωπικών δεδομένων δημιουργούν κίνητρα για καινοτόμες λύσεις, ώστε τα ζητήματα προστασίας δεδομένων να ρυθμίζονται ευθύς εξ αρχής. Οι παραπάνω σχεδιαστικές τακτικές αποτελούν πολιτικές προστασίας, που λειτουργούν προληπτικά, διότι θωρακίζουν εξ αρχής το πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Η εκτίμηση αντικτύπου «data protection impact assessment» (DPIA), αποτελεί συμπληρωματικά ένα νέο εργαλείο, που συμβάλλει στην εκτίμηση του κινδύνου, πριν την έναρξη της επεξεργασίας. Με τον όρο εκτίμηση αντικτύπου, εννοείται η διαδικασία προσδιορισμού και αξιολόγησης των κινδύνων για την ιδιωτικότητα και αναζήτησης τρόπων, ώστε αυτοί οι κίνδυνοι να αποφευχθούν ή να μετριαστούν. Η εκτίμηση αυτή απαιτείται κάθε

³²,βλ. Ι. Ιγγλεζάκη, Ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004, σ. 70.

³³ βλ. Ομάδα Εργασίας άρθρου 29, Γνώμη 15/2011, σελ. 9 πηγή : <https://www.pdpjournals.com/docs/88081.pdf>

φορά, που η επεξεργασία ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων. Ο Γενικός Κανονισμός στο άρθρο 35 στην παράγραφο 3, αναφέρει ενδεικτικά τρεις περιπτώσεις για τις οποίες απαιτείται η διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου που είναι:

- α) η περίπτωση συστηματικής και εκτενούς αξιολόγησης προσωπικών πτυχών, σχετικά με φυσικά πρόσωπα, η οποία βασίζεται σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία περιλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ και στην οποία βασίζονται αποφάσεις, που παράγουν έννομα αποτελέσματα σχετικά με το φυσικό πρόσωπο ή ομοίως επηρεάζουν σημαντικά το φυσικό πρόσωπο
- β) η περίπτωση επεξεργασίας μεγάλης κλίμακας ειδικών κατηγοριών δεδομένων ή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 10 του Γενικού Κανονισμού και
- γ) η περίπτωση συστηματικής παρακολούθησης δημόσιων προσπελάσιμων χώρων σε μεγάλη κλίμακα³⁴.

Ο νέος Κανονισμός προβλέπει μια ολοκληρωμένη δέσμη κανόνων, σχετικά με την παραβίαση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ορίζει ρητά, τι συνιστά «παραβίαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» και καθιερώνει υποχρέωση γνωστοποίησης στην εποπτική αρχή το αργότερο εντός 72 ωρών, όταν η παραβίαση των δεδομένων είναι πιθανό να θέσει σε κίνδυνο τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του φυσικού προσώπου. Σε ορισμένες περιπτώσεις επιβάλλει υποχρέωση ενημέρωσης του προσώπου του οποίου τα δεδομένα θίγονται από την παραβίαση. Με τον τρόπο αυτό ενισχύει σε μεγάλο βαθμό την προστασία, παρέχοντας σε όλες τις αρχές προστασίας δεδομένων την αρμοδιότητα να επιβάλλουν πρόστιμα στους υπευθύνους επεξεργασίας και στους εκτελούντες την επεξεργασία. Τα πρόστιμα προβλέπεται ότι μπορούν να φθάνουν μέχρι τα 20 εκατ. EUR ή, στην περίπτωση εταιρείας, μέχρι το 4 % του ετήσιου παγκόσμιου κύκλου εργασιών. Η απάλειψη της γενικής υποχρέωσης δήλωσης της επεξεργασίας στην εποπτική αρχή ή η λήψη της σχετικής άδειας αποτελεί σημαντική καινοτομία .

Στα άρθρα 37-39 του νέου Κανονισμού, προβλέπεται για πρώτη φορά ένας νέος θεσμός, ο θεσμός του «Υπεύθυνου Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων», κατά τη διεθνή ορολογία «Data Protection Officer» (DPO), ένα φυσικό πρόσωπο που ορίζεται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας και τον εκτελούντα την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και

³⁴βλ. Δ. Ζωγραφόπουλος, Η υποχρέωση διενέργειας έκθεσης αντικτύπου (data protection impact assessment - DPIA) στον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων (GDPR), Πηγή : <https://dpoacademy.gr>

διαδραματίζει κυρίαρχο εγγυητικό της προστασίας των προσωπικών δεδομένων έργο. Να σημειωθεί ωστόσο, ότι παρότι στον επίσημο διαδικτυακό τόπο, της εθνικής Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, παρέχεται η δυνατότητα δήλωσης του Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων, όχι μόνο ως φυσικό πρόσωπο αλλά και ως νομικό πρόσωπο³⁵, ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, ακόμα και στην περίπτωση του νομικού προσώπου δεν μπορεί παρά να καταλήξει σε ένα και μόνο φυσικό πρόσωπο, το οποίο θα πληροί τις προϋποθέσεις που τάσσει ο νομοθέτης. Στην παρούσα μελέτη όλες οι αναφορές που άπτονται του προσώπου του Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων, αναφέρονται σε φυσικό και όχι σε νομικό πρόσωπο.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό και καίριας σημασίας το «νέο επάγγελμα» του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων, διότι λειτουργεί εγγυητικά, ως προς την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Σύμφωνα με μελέτη του IAPP (International Association of Privacy Professionals), ο αναγκαίος αριθμός DPOs στην Ευρώπη εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 28.000 τουλάχιστον και αν ληφθεί υπόψη και η υποχρέωση εταιριών εκτός ευρωπαϊκής ένωσης, οι οποίες για να προωθήσουν προϊόντα ή υπηρεσίες σε πολίτες της ευρωπαϊκής ένωσης θα πρέπει να έχουν ορίσει «Data Protection Officers» ο αριθμός αυτός εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 75.000 τουλάχιστον³⁶.

Το φυσικό πρόσωπο του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων, καλείται να επιτελέσει όλες εκείνες τις λειτουργίες συμβουλευτικές και ερμηνευτικές, που διεξοδικά περιγράφονται παρακάτω και αποτελούν το αντικείμενο έρευνας του κυρίως κορμού της παρούσας εργασίας, με βάση το νομοθετικό κείμενο του Γενικού Κανονισμού .

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΡΟΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

2.1 Στην ελληνική έννομη τάξη

³⁵βλ. ΑΠΔΠΔ, Ορισμός DPO, Έντυπο πηγή : <http://www.dpa.gr/>

³⁶βλ.Ν.Γεωργόπουλος, Ο ρόλος του Data Protection Officer, περιοδικό Συνήγορος-121.ndb πηγή: <https://dpoacademy.gr/>

Ο ρόλος του ΥΠΔ δεν είναι καινοφανής τόσο στο πλαίσιο του δικαίου της Ε.Ε και των κρατών μελών αυτής, όσο και στο ελληνικό δίκαιο³⁷.

Στην ελληνική έννομη τάξη προβλέπεται το άρθρο 36 παρ. 1 Ν. 3979/2011 «για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση» (ΦΕΚ Α'138/16-6-11), ο υποχρεωτικός διορισμός εσωτερικού ΥΠΔ, σε κάθε φορέα του δημόσιου τομέα, όπου συγκροτείται Ομάδα Διοίκησης Έργου με αντικείμενο τη διαδικαστική, οργανωτική και τεχνική υποστήριξη της εφαρμογής του εν λόγω νόμου. Ο εσωτερικός υπεύθυνος προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μεριμνά για τη λήψη όλων των αναγκαίων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, για την τήρηση των αρχών και των υποχρεώσεων, που περιγράφονται στον καταργηθέντα πια ν. 2472/1997, όπως η υιοθέτηση και εφαρμογή πολιτικών ασφάλειας και προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η περιοδική κατάρτιση και η ευαισθητοποίηση των υπαλλήλων και λειτουργών του φορέα, ως προς την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η πρόταση για λήψη εσωτερικών διαδικασιών ελέγχου και επαλήθευσης της αποτελεσματικής εφαρμογής των μέτρων κατά τη λειτουργία των συστημάτων και υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Στο χώρο των τηλεπικοινωνιών και τη νομοθεσία για την διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών, ο θεσμός του «ΥΠΔ κάνει την εμφάνισή του ποικιλοτρόπως, ήδη από το έτος 2005, με αρμοδιότητες που προσιδιάζουν και είναι συμβατές με τη φύση και το σκοπό του ΥΠΔ, όπως προβλέπεται ρητά στον ΓΚΠΔ, και ειδικότερα :

Με το άρθρο 8 παρ. 8 Π.Δ. 47/05 «*Διαδικασίες καθώς και τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών και για τη διασφάλιση του*» (ΦΕΚ Α' 64/10-3-2005) – προβλέπεται ειδικά εξουσιοδοτημένο πρόσωπο για την άρση του απορρήτου.

Στο άρθρο 3 παρ. 1 Ν. 3674/2008 (ΦΕΚ Α' 136/10-7-08), για την ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου διασφάλισης του απορρήτου της τηλεφωνικής επικοινωνίας και άλλες διατάξεις, προβλέπεται ένα πρόσωπο ως Υπεύθυνος διασφάλισης απορρήτου.

Στο άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 3917/2011 (ΦΕΚ Α' 22/21-02-2011), για την υποχρεωτική διατήρηση δεδομένων, που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών, χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους και συναφείς διατάξεις – προβλέπεται Υπεύθυνος ασφαλείας δεδομένων.

Στην κοινή πράξη ΑΠΔΠΧ – ΑΔΑΕ υπ' αρ. 01/2013 (ΦΕΚ Β' 3433/31-12-2013) «Κοινή Πράξη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Α.Π.Δ.Π.Χ.) και της

³⁷βλ. Γ. Λαζαράκο, Ο θεσμός του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων στο νέο νομοθετικό πλαίσιο των προσωπικών δεδομένων μετά την υιοθέτηση του Κανονισμού (ΕΕ) 679/2016, Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου 2016, σ.243 επ.

Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.), ως προς τις υποχρεώσεις των παρόχων για την προστασία και ασφάλεια των δεδομένων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 3917/2011, προβλέπεται –Υπεύθυνος ασφαλείας δεδομένων.

Στο άρθρο 3 Κανονισμού, για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε) 165/2011 (ΦΕΚ Β' 2715/17-11-2011), προβλέπεται ένα πρόσωπο ως Υπεύθυνο Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών.

Στο άρθρο 3 του Κανονισμού Α.Δ.Α.Ε, για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (Αποφ. 205/2013 – ΦΕΚ Β'1742/15-7-2013) – προβλέπεται Υπεύθυνος για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα των Δικτύων και Υπηρεσιών. Με το άρθρο 3.1.2. της υπ' αρ. 52/23-02-2009 Απόφασης ΑΔΑΕ «Σύσταση για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Επικοινωνιών από τους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών κατά τη λειτουργία του Συστήματος Άρσης Απορρήτου σε πραγματικό χρόνο» προβλέφθηκε Επικεφαλής ομάδας άρσης απορρήτου.

Ακόμα το ίδιο προβλέφθηκε και με το άρθρο 3.1.2. της υπ' αρ. 53/23-02-2009 Απόφασης ΑΔΑΕ «Σύσταση για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Επικοινωνιών από τις Αρμόδιες Αρχές κατά τη λειτουργία του Συστήματος Άρσης Απορρήτου σε πραγματικό χρόνο» .

Στο άρθρο 3 του Κανονισμού της Α.Δ.Α.Ε. για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (Αποφ. 205/2013 – ΦΕΚ Β'1742/15-7-2013) – προβλέπεται Υπεύθυνος για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα των Δικτύων και Υπηρεσιών. Οι ειδικές αναφορές και ο ορισμός ενός προσώπου επικεφαλής με ιδιαίτερο ρόλο την προστασία και διασφάλιση της τήρησης του απορρήτου, της ακεραιότητας των δικτύων και υπηρεσιών, και της ασφαλείας των δεδομένων και μάλιστα σε ευαίσθητους τεχνολογικούς κλάδους, όπως των δικτύων και τηλεπικοινωνιών αποτελεί την προγενέστερη βαθμίδα του ήδη υπάρχοντος επίκαιρου θεσμού του ΥΠΔ που εισήχθη πανηγυρικά με το ΓΚΠΔ και καταδεικνύουν ότι το πρόσωπο επικεφαλής και ήδη ο θεσμός του ΥΠΔ αποτελεί αναντίρρητα μια ανάγκη, συνέπεια της ατέρμονης τεχνολογικής ροής και των απαιτήσεων που διαρκώς χαράσσει.

2.2 Θεώρηση του θεσμού στην Ευρώπη.

Με την Οδηγία 2016/680 καθώς και το Γενικό Κανονισμό 2016/679 ΕΕ, ο θεσμός του ΥΠΠΔ έγινε υποχρεωτικός για μια σειρά από υπεύθυνους επεξεργασίας και εκτελούντες την επεξεργασία, τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Στο ευρωπαϊκό πλαίσιο της προστασίας των δεδομένων, ο θεσμός του ΥΠΔ δεν είναι όμως καθόλου πρωτόγνωρος . Ο θεσμός του Υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων έκανε αισθητή την παρουσία του σε προγενέστερα χρονικά νομοθετικά κείμενα με αρμοδιότητες καθήκοντα και δικαιώματα συγγενικά με αυτά του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων, όπως τον προβλέπει και τον προσδιορίζει ειδικά πια ο νέος Κανονισμός 2016/679 ΕΕ.

Ειδικότερα η καταργημένη πλέον υπ' αριθμ. 95/46/ΕΚ Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24.10.1995 «Για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών» (ΕΕ L 281 της 23.11.1995), αποτέλεσε τον προθάλαμο του θεσμού του ΥΠΔ, αφού προέβλεπε ήδη από το έτος 1995 (άρθρο 18&2), ρητά πλην όμως προαιρετικά, την ύπαρξη ενός προσώπου με καθήκοντα και αρμοδιότητες συναφείς με αυτές του ΥΠΔ, μικρότερης όμως έντασης. Στο εθνικό δίκαιο ο υπεύθυνος επεξεργασίας ηδύνατο να ορίσει έναν υπεύθυνο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων με κύρια κατά βάση αποστολή του τη διασφάλιση με ανεξάρτητο τρόπο της εσωτερικής εφαρμογής των εθνικών διατάξεων, την τήρηση μητρώου επεξεργασιών, που εκτελούνταν από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, ώστε να διασφαλιστεί κατ' αυτόν τον τρόπο, ότι η επεξεργασία δεν ηδύνατο να θίξει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των προσώπων στα οποία αναφέρονταν τα δεδομένα . Στη βάση της Οδηγίας αυτής πολλά ευρωπαϊκά κράτη ,έως το έτος 2005 υιοθέτησαν με την εθνική τους νομοθεσία το θεσμό του ΥΠΔ, όπως η Γερμανία Ολλανδία, Σουηδία, Λουξεμβούργο αλλά και η Γαλλία, αποτελούσα η πράξη αυτή το πρώτο σαφές σημάδι ότι η προστασία των προσωπικών δεδομένων αποτέλεσε αντικείμενο προβληματισμού και ανησυχίας και σημείο ευαισθητοποίησης των κοινωνιών, ώστε να αναζητούν τρόπους προληπτικής και κατασταλτικής προστασίας κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων.

Μεταγενέστερα η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001³⁸ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000 (ΕΕ L 8 της 12.1.2001), σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, είχε ορίσει υποχρεωτική τη λειτουργία του ΥΠΔ στις εσωτερικές υπηρεσίες της κοινότητας, ενώ παράλληλα θέσπισε την κεντρική ανεξάρτητη αρχή του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (EDPs ΕΕΠΔ).

³⁸βλ. EUR Lex πηγή : <https://eur-lex.europa.eu/>

Η αρχή αυτή με έδρα τι Βρυξέλες, ιδρύθηκε προκειμένου να εποπτεύει την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που πραγματοποιούν οι υπηρεσίες της ΕΕ, ώστε να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τους κανόνες, περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής να συμβουλεύει τα όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ για όλα τα θέματα επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, των συναφών πολιτικών και της νομοθεσίας, να διεκπεραιώνει καταγγελίες και να διενεργεί έρευνες. Η παραπάνω αρχή σήμερα έχει ως έργο να συνεργάζεται με τις εθνικές αρχές των χωρών της ΕΕ με στόχο τη συνεπή προστασία των δεδομένων, αλλά και να παρακολουθεί νέες τεχνολογίες που θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις στην προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Ο ΕΕΠΔ λειτουργεί με 2 κύρια τμήματα: Το τμήμα Εποπτείας και Επιβολής, που αξιολογεί την εφαρμογή των κανόνων προστασίας δεδομένων από τα όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ και το τμήμα πολιτικής και διαβούλευσης, το οποίο συμβουλεύει τους νομοθέτες της ΕΕ για θέματα προστασίας δεδομένων που άπτονται τομέων πολιτικής και νέων νομοθετικών προτάσεων³⁹.

Άξιο λόγου αποτελεί το γεγονός, ότι ο θεσμός του υπεύθυνου προστασίας των προσωπικών δεδομένων επιτελούσε έκτοτε σημαντικό ρόλο δεδομένης και της ειδικής αναλυτικής πρόβλεψης στο άρθρο 24 του (ΕΚ) 45/2001 των καθηκόντων του ΥΠΔ των κοινοτικών οργάνων και οργανισμών.

Ο ΥΠΔ, με βάση τον κανονισμό 45/2001 έχει συγκεκριμένα καθήκοντα με σαφή αναλυτική περιγραφή και επεξηγήσεις από τον ΕΕΠΔ αλλά και από τα καταγεγραμμένα «επαγγελματικά πρότυπα» ενός δικτύου των υπεύθυνων προστασίας δεδομένων, που υπηρετούν στα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων όπως αναφέρονται στο άρθρο, είναι κατά βάση τα ίδια και κυμαίνονται στο ίδιο πνεύμα και φιλοσοφία, όπως αυτό του Γενικού Κανονισμού, στον οποίο απαντώνται σήμερα διευρυμένα και ειδικότερα προσδιορισμένα.

Ως πρωτεύον αναφέρεται το καθήκον της ενημέρωσης του ΥΠΔ, ώστε οι υπεύθυνοι επεξεργασίας και τα υποκείμενα των δεδομένων να ενημερώνονται όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τον κανονισμό.

Η υποχρέωση συνεργασίας του ΥΠΔ με την εποπτική αρχή και η άμεση ανταπόκριση του στα αιτήματα του ΕΕΠΔ καταδεικνύουν την συνάφεια με το νέο Κανονισμό, που θέλει

³⁹βλ. ΕΕΠΔ πηγή : https://edps.europa.eu/edps-homepage_en

τον ΥΠΔ (άρθρο 39 παρ. 1 περ. δ,ε) να λειτουργεί ως σημείο επικοινωνίας με την Αρχή, να επιτελεί δηλαδή έργο διαμεσολαβητικό, ουδέτερο και ανεξάρτητο.

Η υποχρέωση διασφάλισης κατά τρόπο ανεξάρτητο της εσωτερικής εφαρμογής, από κάθε όργανο δηλαδή και κάθε οργανισμό της ευρωπαϊκής κοινότητας, των διατάξεων του κανονισμού και εν γένει η συμμόρφωση με τον κανονισμό είναι δηλωτικά του επιτελικού έργου, που καλείται να τελέσει.

Ο καθαρά συμβουλευτικός και γνωμοδοτικός ρόλος του ΥΠΔ ως προς το καθήκον της εσωτερικής διασφάλισης των κανόνων προστασίας δεδομένων, που αποτελεί και την πεμπτούσια του θεσμού, αποτελούν κοινό τόπο των δυο κανονισμών, και καταδεικνύουν ότι ο νέος Κανονισμός εμπνεύστηκε μεταξύ άλλων, από τον προγενέστερο χρονικά κανονισμό (ΕΚ) 45/2001, ο οποίος συναποτελεί αδιαμφισβήτητα προθάλαμο του υπ. αριθμ.2006/679 ΕΕ Γενικού Κανονισμού.

Με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001 ο οριζόμενος ΥΠΔ έχει ως καθήκον την τήρηση μητρώου με τις επεξεργασίες που διεξάγει ο υπεύθυνος επεξεργασίας, το οποίο κατά το άρθρο 26 του (ΕΚ) συντάσσεται και κοινοποιείται στον ΥΠΔ από τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Παρέχεται η δυνατότητα να μπορεί οποιοσδήποτε να συμβουλευτεί τα μητρώα με άμεσο ή έμμεσο τρόπο μέσω του ΕΕΠΔ. Ανάλογο καθήκον γνωστοποίησης υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων δεν προβλέπεται στο Γενικό Κανονισμό 2016/679 ΕΕ, η υποχρέωση όμως τήρησης αρχείου προβλέπεται περιορισμένα και σε ειδικές περιπτώσεις (άρθρο 30), όταν η επιχείρηση η μια υπηρεσία, απασχολούν 250 άτομα και άνω .

Η υποχρέωση κοινοποίησης στον Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων των εργασιών επεξεργασίας, οι οποίες ενδέχεται να παρουσιάζουν ιδιαίτερους κινδύνους (προκαταρκτικός έλεγχος), αποτελεί αντίστοιχη διαδικασία θα έλεγε κανείς με την μέχρι πρότινος και ήδη καταργηθείσα αίτηση περί χορήγησης η μη άδειας για τη νόμιμη επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων σε εθνικό επίπεδο από την Εθνική αρχή (ΑΠΔΠΧ) άρθρο 7&2 Ν. 2472/1997. Η επιλογή του ΥΠΔ γίνεται με κριτήριο τα επαγγελματικά και προσωπικά του προσόντα και ιδίως με βάση τις ειδικές γνώσεις του στον τομέα της προστασίας των δεδομένων άρθρο 24 (ΕΚ)45/2001. Κατά την κρίση του ΕΕΠΔ στα προσωπικά και επαγγελματικά προσόντα περιλαμβάνεται η γνώση της χρήσης τεχνολογιών πληροφορικής συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων ασφαλείας που συνδέονται με αυτές καθώς και οργανωτικές και επικοινωνιακές ικανότητες. Περαιτέρω η αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ της ιδιότητά του ως ΥΠΔ και άλλων επίσημων καθηκόντων του που μπορεί ενδεχομένως να ασκεί αποτελεί καίριας σημασίας κριτήριο για την επιλογή του όπως

ακριβώς και στο Γενικό Κανονισμό, ενώ η θητεία του διαρκεί από 2-5 έτη με δυνατότητα ανανέωσης που δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά τα 10 έτη.

Ο προβλεπόμενος αυτός χρονικός περιορισμός μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί ένα λογικό μέτρο προληπτικής προστασίας και πρόσφορο αντίβαρο, ενώπιον του κινδύνου πλημμελούς εκπλήρωσης των καθηκόντων του αλλά και της πιθανής επερχόμενης φθοράς, εν αντιθέσει με το νέο Κανονισμό, στον οποίο δεν προβλέπεται κανένας τέτοιος χρονικός περιορισμός στη θητεία του ΥΠΔ, με κίνδυνο να αυξάνει με το χρόνο την πιθανότητα ολιγωρίας ή ακόμα και κατάχρησης της εξουσίας, που παρέχεται στο άτομο κατά την άσκηση των καθηκόντων του, από τη θέση του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Το κοινοτικό όργανο ή ο κοινοτικός οργανισμός που διορίζει τον ΥΠΔ γνωστοποιεί στην συνέχεια το όνομα του στον ΕΕΠΔ, άρθρο 24 (ΕΚ) 45/2001, ενώ κατά το νέο Κανονισμό τα στοιχεία επικοινωνίας του ΥΠΔ δημοσιεύονται και ανακοινώνονται στην εποπτική αρχή. Το όργανο ή ο κοινοτικός οργανισμός που διορίζει τον ΥΠΔ του παρέχει το αναγκαίο προσωπικό και πόρους για την εκτέλεση του έργου του. Ο ΕΕΠΔ αναφέρει, ότι είναι αναγκαίοι οι πόροι αυτοί να αφορούν την πληροφοριακή υποδομή και ανθρώπινο δυναμικό και οικονομικούς πόρους. Αντίστοιχα κατά το νέο Κανονισμό, ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία στηρίζουν τον ΥΠΔ στην άσκηση των καθηκόντων του παρέχοντάς του τους αναγκαίους πόρους για την άσκηση των εν λόγω καθηκόντων του και πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και σε πράξεις επεξεργασίας καθώς και πόρους απαραίτητους για διατήρηση της εμπειρογνώσιας του (άρθρο 39 2016/679 ΕΕ).

Τόσο ο κοινοτικός ΥΠΔ, όσο και υπεύθυνος προστασίας προσωπικών δεδομένων του νέου Γενικού Κανονισμού λειτουργούν κατά τρόπο ανεξάρτητο, δίδεται μάλιστα ιδιαίτερη έμφαση στην ανεξαρτησία του προσώπου κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Ο Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων αναφορικά με το ρόλο του κοινοτικού ΥΠΔ επισημαίνει ότι η διάταξη περί μη λήψης εντολών είναι μεγάλης σημασίας⁴⁰. Η χαρακτηριστική αυτή διατύπωση του άρθρου 24&6 του κοινοτικού κανονισμού (ΕΚ) 45/2001, σύμφωνα με την οποία «ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων δεν είναι δυνατό να λαμβάνει εντολές κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του» καταδεικνύει ότι η ανεξαρτησία του ΥΠΔ είναι πέρα για πέρα αδιαπραγμάτευτη, άρρηκτα δεμένη με το θεσμό και αυτονότητη εγγύηση της λειτουργίας του.

⁴⁰ βλ. Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, σ. 44

Πράγματι αυτού του είδους η ανεξαρτησία του προσώπου που ασκεί καθήκοντα ΥΠΔ, που θέλει αυτόν να μην επιφορτίζεται με πιέσεις ανώτερων ιεραρχικά προσώπων, οδηγίες άμεσες ή έμμεσες, εντολές και υποδείξεις, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων λειτουργεί θετικά, και μάλιστα, ως εχέγγυο για την νομότυπη ορθολογιστική άσκηση του έργου του. Με όπλο την σύννομη ανεξαρτησία του ο ΥΠΔ ορίστηκε να λειτουργεί ουσιαστικά κατά βούληση αξιοποιώντας πλήρως τις εξαιρετικές του γνώσεις και την εμπειρογνωσία του, με αποκλειστικό γνώμονα τη μέγιστη διασφάλιση των προσωπικών δεδομένων και όχι ως κατ'επίφαση επικεφαλής της προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Τα νομοθέτηματα του κοινοτικού κανονισμού (ΕΚ) 45/2001 και του νέου Κανονισμού 2016/679 ΕΕ, παρά το γεγονός ότι το μεν πρώτο απευθύνεται σε κοινοτικά όργανα και οργανισμούς και αφορά την εσωτερική λειτουργία των οργάνων της ευρωπαϊκής ένωσης, ενώ το πρόσφατο νομοθέτημα έχει ευρύτερο πεδίο και αφορά στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων μιας εγκατάστασης ενός υπεύθυνου επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία στην ένωση έχουν κατά βάση κοινό ρυθμιστικό πεδίο αποτελεί δε το πρώτο, το αρχικό επίπεδο στήριξης της μετέπειτα εξελιγμένης και προσαρμοσμένης στα νέα δεδομένα ρυθμιστικής εμβέλειας του νέου Κανονισμού.

Ο κοινοτικός κανονισμός (ΕΚ) 45/2001, θέτει μεν ως εγγυητικό πυλώνα του θεσμού την «ανεξαρτησία», πλην όμως την περιφρουρεί οριοθετώντας την. Πιο συγκεκριμένα ο κοινοτικός κανονισμός προβλέπει τη δυνατότητα απαλλαγής του ΥΠΔ από τα καθήκοντά του από τον υπεύθυνο επεξεργασίας που τον διόρισε μόνο με τη συγκατάθεση του ΕΕΠΔ, εφόσον έχει παύσει να πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την άσκηση των καθηκόντων του, ως μια εγγύηση της ανεξαρτησίας του.

Ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων του Γενικού Κανονισμού δεν απολύεται ούτε υφίσταται κυρώσεις από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία, επειδή επιτέλεσε τα καθήκοντά του. Με την αρνητική αυτή διατύπωση θεσπίζεται και τονίζεται η «απαλλαγή» του, ως εγγύηση της παρεχόμενης ανεξαρτησίας.

Ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, όπως γίνεται αντιληπτό, δεν διώκεται για την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των επιλογών του, που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια άσκησης των καθηκόντων του. Από τη σαφή διατύπωση του άρθρου 38 παράγραφος 3 του Γενικού Κανονισμού, διαφαίνεται ξεκάθαρα ότι στο νομοθέτημα του Γενικού Κανονισμού η ανεξαρτησία του προσώπου του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων είναι ποσοτικά ευρύτερη απ' αυτή του Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων, όπως προσδιορίζεται στον (ΕΚ) 45/2001.

Επειδή δεν υφίστανται προς το παρόν συγκρίσιμα στοιχεία, για να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα της ποσοτικής διαφοροποίησης της παρεχόμενης ανεξαρτησίας, μεταξύ των δυο νομοθετημάτων, λόγω του πολύ πρόσφατου Γενικού Κανονισμού, δεν είναι ασφαλές και δίκαιο να ταχθεί κανείς με τη μια ή την άλλη συλλογιστική του νομοθέτη. Ωστόσο με βάση τα διδάγματα της κοινής πείρας και λογικής είναι περισσότερο ασφαλές να θεωρήσει κανείς την ανεξαρτησία ως εγγύηση ορθής προστασίας των προσωπικών δεδομένων, όταν αυτή λειτουργεί οριοθετημένα και συνετά και όχι ασύδοτα οδηγώντας στην ατιμωρησία, με την πλήρη απαλλαγή του Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων από κάθε ευθύνη.

Προς αποφυγήν όμως γενικών και αόριστων θεωριών, είναι σκόπιμο να προσδιοριστεί ο τρόπος με τον οποίο η ανεξαρτησία του Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων κατά το Γενικό Κανονισμό δύναται να οριοθετηθεί, χωρίς να προσβάλει τον πυρήνα της αρχής της ανεξαρτησίας και το μέτρο που αναλογεί.

Μια καλή πρακτική που προτείνεται, εμπνευσμένη από τα «επαγγελματικά πρότυπα» για τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων των οργάνων και οργανισμών της Ευρωπαϊκής ένωσης, παρέχουσα ένα minimum μέτρησης της επιμελούς άσκησης καθηκόντων εκ μέρους του ΥΠΔ, είναι η τομεακή ετήσια αρχειοθετημένη ποσοτική καταγραφή όλων των βασικών ενεργειών – υποχρεώσεων του Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων, των προβλέψιμων παρεμπιπτούσων ενεργειών καθώς και των επικουρικών. Επίσης καλή πρακτική αποτελεί και η σαφής και εμπειριστατωμένη ετήσια έκθεση της άσκησης ή μη άσκησης των καθηκόντων από τον ίδιο τον ΥΠΔ, καθώς και η ρητή πρόβλεψη της ΑΠΔΠΧ της δυνατότητας απαλλαγής του ΥΠΔ από τα καθήκοντά του, όταν αυτός έχει παύσει να πληροί τις προϋποθέσεις, γεγονός που εμπειριστατωμένα και με πλήρη αποδεικτικά στοιχεία καταγγέλλει ο υπεύθυνος επεξεργασίας στην ΑΑΔΠΧ, ως επικεφαλής, η οποία εν τέλει θα κρίνει τη βασιμότητα η μη της καταγγελίας αυτής.

Επίσης η αναλυτική περιγραφή των καθηκόντων του στη σύμβαση ανάληψης των καθηκόντων, με διακριτούς τους ειδικούς όρους, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε οντότητας, καθώς και με καταγραφή των προβλέψιμων προσωπικών δεδομένων τα οποία καλείται να διαφυλάξει ο ΥΠΔ, αποτελεί αναμφίβολα τροχοπέδη θα έλεγε κανείς στην αδιάκριτη ανεξαρτησία του και στο απυρόβλητο των ενεργειών του.

Η όσμωση της «ανεξαρτησίας» και της νομότυπης ορθής πλήρωσης των ανατεθειμένων προς τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων καθηκόντων, προκαλεί σύγχυση η οποία πάντως δύναται να επιλυθεί ανατρέχοντας στην γενική δικαιοϊκή αρχή της αναλογικότητας κατά περίπτωση.

Κοινός τόπος τέλος και των δυο νομοθετημάτων αποτελεί η δυνατότητα θέσπισης συμπληρωματικών και ειδικότερων διατάξεων εφαρμογής για τον ΥΠΔ, τόσο από κάθε όργανο και οργανισμό της Ευρωπαϊκής ένωσης όσο από τον εθνικό νομοθέτη, σχετικά με το νέο Γενικό κανονισμό.

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

3.1 Ο υποχρεωτικός ορισμός υπεύθυνου προστασίας δεδομένων.

Ο νομοθέτης στο άρθρο 37&1 του Γενικού Κανονισμού 2016/679 ΕΕ όρισε το κανονιστικό πλαίσιο της υποχρεωτικότητας ορισμού «Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων», ορίζοντας ειδικά τρεις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο ορισμός ΥΠΠΔ είναι επιβεβλημένος. Η πρώτη αφορά τον δημόσιο και οι υπόλοιπες τον ιδιωτικό τομέα, με την προϋπόθεση, ότι συντρέχουν συγκεκριμένες συνθήκες όπως :

- α) η επεξεργασία διενεργείται από Δημόσια αρχή ή φορέα, εκτός των δικαστηρίων που ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας.
- β) οι βασικές δραστηριότητες του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία συνιστούν πράξεις επεξεργασίας οι οποίες λόγω της φύσης του πεδίου εφαρμογής και ή των σκοπών τους, απαιτούν τακτική και συστηματική παρακολούθηση των υποκειμένων των δεδομένων ή
- γ) οι βασικές δραστηριότητες του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία συνιστούν μεγάλης κλίμακας επεξεργασίες ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά το άρθρο 9 του Γενικού Κανονισμού και δεδομένων που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα, που αναφέρονται στο άρθρο 10 του Γενικού Κανονισμού .

Εκτός όμως από το Γενικό Κανονισμό, η υποχρέωση για διορισμό ΥΠΔ περιλαμβάνεται και στο άρθρο 32 της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων

έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές, για τους σκοπούς της πρόληψης διερεύνησης ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης- πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου. Η παραπάνω οδηγία ορίζει τους κανόνες, που αφορούν την προστασία φυσικών προσώπων, έναντι της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων από αρμόδιες αρχές, για τους σκοπούς της πρόληψης της διερεύνησης της ανίχνευσης ή της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, περιλαμβανομένων της προστασίας από απειλές κατά της δημόσιας ασφάλειας και της αποτροπής τους. Σύμφωνα με το άρθρο 32 της Οδηγίας τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας, διορίζει ΥΠΔ, με δυνητική εξαίρεση από την υποχρέωση αυτή τα δικαστήρια και άλλες ανεξάρτητες αρχές, όταν ενεργούν υπό τη δικαιοδοτική τους αρμοδιότητα. Στη βάση αυτή όλες οι δημόσιες αρχές, οι οποίες σχετίζονται με την εντεγκληματική πολιτική, όπως για παράδειγμα η αστυνομία, οφείλουν να έχουν ορίσει ΥΠΔ⁴¹.

3.2 Οι δημόσιες αρχές ή φορείς

Ο Γενικός Κανονισμός δεν ορίζει τι συνιστά «δημόσια αρχή ή δημόσιο φορέα», εξαιρεί μόνο ρητά τα δικαστήρια κατά την ενάσκηση των δικαιοδοτικών τους αρμοδιοτήτων. Η δικαστική υπηρεσία εν γένει, αποψιλωμένη από τη δικαιοδοτική της αρμοδιότητα, δεν εξαιρείται αλλά υποχρεούται, ως δημόσια αρχή, που ασκεί διοικητικό έργο, σε ορισμό ΥΠΔ⁴². Για την ορθή ερμηνεία και εφαρμογή ωστόσο του Γενικού Κανονισμού, ως προς την έννοια της δημόσιας αρχής ή φορέα, η Ομάδα εργασίας του άρθρου 29⁴³ εκτιμά, ότι η έννοια αυτή πρέπει να προσδιορίζεται από τα εθνικά δίκαια. Έτσι δημόσιες αρχές και δημόσιοι φορείς είναι μεταξύ άλλων, οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές. Κάθε οργανική μονάδα του δημόσιου τομέα πρέπει να ορίσει ΥΠΔ, όπως επίσης κάθε δήμος και περιφέρεια και όλοι εν γένει οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο⁴⁴. Στη συγκεκριμένη έννοια, δυνάμει των ισχυουσών διατάξεων των εθνικών δικαίων,

⁴¹ βλ. Β.Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017.

⁴²βλ. Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, σ. 85 .

⁴³βλ. Ομάδας εργασίας άρθρου 29, κατευθυντήριες γραμμές για τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων, υπ' αριθ. 16/EL WP 243 rev.01 πηγή: <http://www.dpa.gr/pls/portal/url/ITEM>

⁴⁴βλ. Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017 σ. 85.

περιλαμβάνονται κατά κανόνα και διάφοροι άλλοι φορείς δημοσίου δικαίου. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, ο ορισμός υπευθύνου προστασίας δεδομένων είναι υποχρεωτικός.

Η εκπλήρωση δημόσιου καθήκοντος και η άσκηση δημόσιας εξουσίας είναι δυνατή όχι μόνο από δημόσιες αρχές ή δημόσιους φορείς, αλλά και από άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς, όπως είναι οι υπηρεσίες δημόσιων μεταφορών, η ύδρευση και η παροχή ενέργειας, οι οδικές υποδομές, η δημόσια ραδιοτηλεόραση, η κατασκευή εργατικών κατοικιών, ή τα πειθαρχικά όργανα για νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα⁴⁵ και ορίζονται από τους εθνικούς κανονισμούς κάθε κράτους μέλους. Μολονότι δεν προβλέπεται σχετική υποχρέωση σε τέτοιες περιπτώσεις, η Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 συνιστά, υιοθετώντας το λειτουργικό κριτήριο, στους οργανισμούς ιδιωτικού δικαίου, που εκπληρώνουν δημόσια καθήκοντα ή ασκούν δημόσια εξουσία, να ορίζουν υπεύθυνο προστασίας δεδομένων. Η δραστηριότητα του εν λόγω υπευθύνου προστασίας δεδομένων καλύπτει όλες τις πράξεις επεξεργασίας που διενεργούνται, περιλαμβανομένων εκείνων, που δεν σχετίζονται με την εκπλήρωση δημόσιου καθήκοντος ή την άσκηση επίσημης αρμοδιότητας (π.χ., τη διαχείριση βάσης δεδομένων υπαλλήλων).

Εύλογα γεννάται το ερώτημα, αν η υποχρέωση ορισμού ΥΠΔ, αφορά στην πράξη σε κάθε αυτοτελές τμήμα, διεύθυνση ή τομέα ή αν και υπό ποιες συνθήκες δύναται ένας και μόνον ΥΠΔ να καλύπτει όλο τον οργανισμό.

Το οργανικό κριτήριο με την έννοια της ολότητας ενός τομέα και κατά συνέπεια τον ορισμό ενός ΥΠΔ, δεν αποτελεί το ενδεδειγμένο κριτήριο. Η υιοθέτηση του παραπάνω κριτηρίου θα οδηγούσε αδιαμφισβήτητα στη μαζική συρρίκνωση ενός ολόκληρου οργανισμού, σε σχέση με τα προσωπικά δεδομένα που ενυπάρχουν, την επιβάρυνση παρακολούθησης και προστασίας αυτών από έναν ΥΠΔ και εν τέλει την απαξία του θεσμικού ρόλου του ΥΠΔ. Η ανάγκη λοιπόν ορισμού ενός ή περισσότερων ΥΠΔ σε ένα οργανικό σύνολο, κρίνεται κατά περίπτωση και συναρτάται τόσο από τον τρόπο, όσο και από το σκοπό της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, που ορίζει ο υπεύθυνος επεξεργασίας. Για την επίλυση συχνότατα του γρίφου αν επιβάλλεται ένας ή πολλοί ΥΠΔ, είναι σημαντικό να εντοπιστεί σ' ένα οργανισμό πόσοι και ποιοι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων υπάρχουν. Όταν ο τρόπος αλλά και ο σκοπός της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, απαιτεί η παρακολούθηση να ασκείται διακριτά και ιδιαιτέρως από ένα τμήμα ή μια διεύθυνση, τότε συνάγεται, ότι δεν αρκεί ο ορισμός ενός γενικού ΥΠΔ⁴⁶.

⁴⁵βλ. Guidelines on data protection officers (dpos), article 29 Working party, 13.12.2016 πηγή : http://ec.europa.eu/justice/data-protection/index_en.htm

⁴⁶ βλ. Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, σ. 86.

Το ζήτημα του καθορισμού ενός ή περισσότερων ΥΠΔ, είναι πραγματικό και ερευνάται κατά περίπτωση. Χαρακτηριστικά παραδείγματα διακριτής και ιδιαίτερης επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, που αποδεικνύουν τον παραπάνω συλλογισμό, αποτελούν οι σχολικές μονάδες, όπου η ανάγκη ορισμού ΥΠΔ σε κάθε αυτοτελή σχολική μονάδα είναι αναγκαία, διότι κάθε σχολική μονάδα, αποτελεί έναν υπεύθυνο επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Η αντίθετη συλλογιστική και η χρήση του οργανικού κριτηρίου θα κατέληγε στο παράδοξο αποτέλεσμα, να υφίσταται ένας ΥΠΔ για το σύνολο των ενταγμένων στο οικείο υπουργείο τομέων. Άλλο παράδειγμα αποτελούν τα πανεπιστημιακά ιδρύματα, τα νοσοκομεία, αυτοτελώς το καθένα και όχι γενικά το εκάστοτε αρμόδιο υπουργείο, ως ευρύτερη οργανική μονάδα. Από τα παραπάνω καταδεικνύεται η ανάγκη ποιοτικής και στοχευμένης προστασίας των προσωπικών δεδομένων, προκειμένου αυτή να είναι ουσιαστική και όχι ποσοτική .

Το κατά πόσο δηλαδή σε ένα υπουργείο, ή ένα οργανικό σύνολο απαιτούνται πολλοί ΥΠΔ είναι ζήτημα ανάλυσης των αρμοδιοτήτων, ώστε να εντοπιστεί κατά πόσο υπάρχουν και άλλοι υπεύθυνοι επεξεργασίας. Πάντως στο άρθρο 37&3 του Γενικού Κανονισμού αναφέρει, ότι εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία είναι δημόσια αρχή ή δημόσιος φορέας ένας μόνο ΥΠΔ μπορεί να ορίζεται για πολλές τέτοιες αρχές ή φορείς λαμβάνοντας υπόψη την οργανωτική δομή και το μέγεθός τους. Σε μια τέτοια περίπτωση αυτό που πρέπει να διασφαλίζεται είναι η προσβασιμότητα των ενδιαφερομένων στον ΥΠΔ.

Σύμφωνα πάλι με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ομάδας εργασίας του άρθρου 29 για τους ΥΠΔ⁴⁷ αυτή εξασφαλίζεται, εφόσον τα στοιχεία επικοινωνίας του ΥΠΔ είναι προσβάσιμα για τα υποκείμενα των δεδομένων και την ανεξάρτητη αρχή, εφόσον η επικοινωνία μπορεί να γίνει στη γλώσσα ή τις γλώσσες των υποκειμένων των δεδομένων και υπάρχει διαθεσιμότητα του ΥΠΔ, είτε μέσω ανοιχτής γραμμής επικοινωνίας, είτε ακόμα και με φυσική του παρουσία ακόμα κι αν όλα αυτά μπορούν να εξασφαλιστούν με τη συνδρομή μιας ομάδας συνεργατών. Το κριτήριο επιλογής ενός ή περισσότερων ΥΠΔ στο δημόσιο φορέα ή τη δημόσια αρχή με βάση την οργανωτική δομή και το μέγεθος των υπηρεσιών, πρέπει να είναι πολύ αυστηρό και στη βάση της πρόβλεψης και διασφάλισης της ουσιαστικής λειτουργίας του θεσμού του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, προς αποφυγήν του ορατού κινδύνου της τυπικής παρουσίας του και των απολύτως στοιχειωδών από μέρους του παρεχόμενων υπηρεσιών.

⁴⁷Βλ. Ομάδας εργασίας άρθρου 29, κατευθυντήριες γραμμές για τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων, υπ' αριθ. 16/EL WP 243 rev.01 πηγή: <http://www.dpa.gr/pls/portal/url/ITEM>

3.3 Βασικές δραστηριότητες

Η υποχρέωση για διορισμό ΥΠΔ στον ιδιωτικό τομέα, αποτελεί καινοτομία του Γενικού Κανονισμού και βαρύνει ορισμένες κατηγορίες υπεύθυνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία, οι οποίες δύνανται να είναι επιχειρήσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αστικές εταιρίες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή και σωματεία, οντότητες δηλαδή διαφορετικής μορφής⁴⁸.

Ως «βασικές δραστηριότητες» του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία, θεωρούνται οι κύριες πράξεις, που είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία και όχι αυτές που έχουν παρακολουθηματικό χαρακτήρα. Προς πληρέστερη κατανόηση της έννοιας των «βασικών δραστηριοτήτων» τίθενται ως παράδειγμα, τα νοσοκομεία, όπου λαμβάνει χώρα συλλογή και επεξεργασία δεδομένων υγείας, που καταλήγει στη δημιουργία σχετικού αρχείου (ιατρικός φάκελος ασθενούς), ή ακόμα και οι εταιρίες παροχής υπηρεσιών ασφαλείας «security», όπου συλλέγονται δεδομένα εικόνας και ήχου. Όταν η επεξεργασία ωστόσο των προσωπικών δεδομένων, διενεργείται επικουρικά, όπως χαρακτηριστικά η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, για την καταβολή της μισθοδοσίας των εργαζομένων σε μια επιχείρηση, τότε δεν κρίνεται αναγκαίος ο ορισμός ΥΠΔ, διότι η επεξεργασία αυτή έχει καθαρά παρακολουθηματικό χαρακτήρα και δεν αποτελεί την κύρια δραστηριότητα. Στο παραπάνω παράδειγμα όμως, όταν η μισθοδοσία των εργαζομένων, αποτελεί τη βασική δραστηριότητα μιας νομικής οντότητας, όπως μια επιχείρηση μηχανοργάνωσης, η οποία επεξεργάζεται προσωπικά δεδομένα, ως κύρια δραστηριότητά της «outsourcing», τότε αυτή είναι εκτελών την επεξεργασία και οφείλει να ορίσει ΥΠΔ. Μ' αυτή συλλογιστική γίνεται εύκολα αντιληπτή η διάκριση των δραστηριοτήτων, ο εντοπισμός της βασικής δραστηριότητας και ο άμεσος διαχωρισμός της από τη δευτερεύουσα.

3.4 Τακτική και συστηματική παρακολούθηση

Στην έννοια της «τακτικής και συστηματικής παρακολούθησης των υποκειμένων των δεδομένων σε μεγάλη κλίμακα, η Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 επεξηγεί, ότι πρόκειται γι' αυτή που λαμβάνει χώρα, σύμφωνα με κάποιο σύστημα, προκαθορισμένη, οργανωμένη ή μεθοδική, στο πλαίσιο ενός γενικότερου σχεδίου, για τη συλλογή δεδομένων και μάλιστα

⁴⁸ Βλ. Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, σ. 89.

διενεργούμενη στο πλαίσιο μιας στρατηγικής. Σύγχρονα παραδείγματα τακτικής και συστηματικής παρακολούθησής των υποκειμένων των δεδομένων είναι η διαδικτυακή έρευνα συμπεριφοράς «profiling», ο εντοπισμός θέσης μέσω δεδομένων κινητού τηλεφώνου, οι διαδικτυακές κάρτες «επιβράβευσης πίστης» «loyalty cards», ως και η επεξεργασία δεδομένων πελατών στο πλαίσιο της συνήθους λειτουργίας μιας ασφαλιστικής εταιρείας ή μιας τράπεζας.

Η Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 στις κατευθυντήριες γραμμές που εξέδωσε⁴⁹ για τους ΥΠΔ, αναφέρει επίσης, ότι από την πρακτική εφαρμογή, μπορούν να αναπτυχθούν πρότυπα, που ορίζουν με πιο σαφείς ή και ποσοτικούς όρους, τι συνιστά μεγάλη κλίμακα, όσον αφορά συγκεκριμένους τύπους κοινών επεξεργασιών δεδομένων. Με βάση λοιπόν τις κατευθύνσεις τη εν λόγω Ομάδας, για τον περαιτέρω προσδιορισμό της έννοιας των προσωπικών δεδομένων μεγάλης κλίμακας, λαμβάνονται ειδικά υπόψιν:

- ο αριθμός των εμπλεκόμενων υποκειμένων των δεδομένων, είτε ως συγκεκριμένος αριθμός, είτε ως ποσοστό επί του συναφούς πληθυσμού
- ο όγκος των δεδομένων ή το εύρος των διαφόρων στοιχείων δεδομένων, που υφίστανται επεξεργασία,
- η διάρκεια ή ο μόνιμος χαρακτήρας της δραστηριότητας επεξεργασίας δεδομένων
- η γεωγραφική έκταση της δραστηριότητας επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων.

Στην έννοια των δραστηριοτήτων μεγάλης κλίμακας, η ίδια Ομάδα, υπάγει τα νοσοκομεία, τις ασφαλιστικές εταιρίες, τις τράπεζες, τις περιπτώσεις διαδικτυακής επεξεργασίας δεδομένων με σκοπό την εμπορική προώθηση – διαφήμιση, τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών κοινωνίας της πληροφορίας, που αξιολογούν τη συμπεριφορά των χρηστών, για να τους αποστείλουν στοχευμένη διαφήμιση, τις εταιρίες μηχανοργάνωσης και τους παρόχους πρόσβασης σε τηλεφωνικές και διαδικτυακές υπηρεσίες. Προς πληρέστερη κατανόηση της παραπάνω έννοιας και εννοιολογικό διαχωρισμό αναφέρονται παραδείγματα, που δεν συνιστούν επεξεργασία μεγάλης κλίμακας, όπως είναι μεταξύ άλλων, η επεξεργασία δεδομένων ασθενών από ιδιώτη ιατρό, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα από ιδιώτη δικηγόρο⁵⁰.

3.5 Μεγάλης κλίμακας επεξεργασία «ειδικών κατηγοριών» δεδομένων

⁴⁹Βλ. Ομάδας εργασίας άρθρου 29, κατευθυντήριες γραμμές για τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων, υπ' αριθ. 16/EL WP 243 rev.01 πηγή: <http://www.dpa.gr/pls/portal/url/ITEM>

⁵⁰ βλ. Ομάδας εργασίας άρθρου 29, κατευθυντήριες γραμμές για τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων, υπ' αριθ. 16/EL WP 243 rev.01, πηγή: <http://www.dpa.gr/pls/portal/url/ITEM>

«Ειδικής κατηγορίας» προσωπικά δεδομένα, ή κατά το Εθνικό δίκαιο «ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα», είναι τα προσωπικά δεδομένα, που επιδρούν στο σκληρό πυρήνα των δικαιωμάτων του ατόμου, που ο βαθμός διεύθυνσή τους στη σφαίρα της ιδιωτικότητας και εν γένει της ψυχικής και σωματικής υπόστασης του προσώπου είναι τόσο μεγάλος, που τυγχάνουν για το λόγο αυτό, επαυξημένης νομικής προστασίας.

Ευαίσθητα ή ειδικής κατηγορίας προσωπικά δεδομένα είναι ειδικότερα τα δεδομένα που αποκαλύπτουν την φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις ή τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, καθώς και η επεξεργασία γενετικών δεδομένων, τα βιομετρικά δεδομένα με σκοπό την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση του προσώπου, δεδομένων που αφορούν την υγεία τη σεξουαλική ζωή ή το γενετήσιο προσανατολισμό⁵¹. Επίσης στα «ειδικής κατηγορίας» δεδομένα, συγκαταλέγονται και τα δεδομένα που αφορούν τις καταδίκες και τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 10 του Γενικού Κανονισμού.

Προς επεξήγηση της παρ. 1 περ. γ του άρθρου 37 του Γενικού Κανονισμού και αναφορικά με την υποχρέωση των υπεύθυνων επεξεργασίας και των εκτελούντων την επεξεργασία, περί ορισμού ΥΠΔ διαζευκτικά ή σωρευτικά (άρθ. 37 & 1 περ. γ του Γενικού Κανονισμού), η Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 διευκρινίζει ότι η υποχρέωση αυτή βαρύνει τους αρμόδιους ορισμού ΥΠΔ για την κάθε περίπτωση αυτοτελώς. Δηλαδή η υποχρέωση ορισμού υφίσταται είτε στην μια περίπτωση «ειδικής κατηγορίας δεδομένων» είτε όταν τα δεδομένα αφορούν καταδίκες και αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 10 του Γενικού Κανονισμού⁵².

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία, έχουν την αποκλειστική αρμοδιότητα, του ορισμού ΥΠΔ, ανάλογα δε με το ποιος από τους δυο εκπληρώνει τα κριτήρια, που τάσσει ο νομοθέτης, ήτοι τη συστηματική παρακολούθηση των δεδομένων ή την επεξεργασία «ειδικής κατηγορίας» δεδομένων σε μεγάλη κλίμακα. Άλλοτε υπεύθυνος ορισμού είναι μόνο ο υπεύθυνος επεξεργασίας, άλλοτε μόνον ο εκτελών την επεξεργασία, σε κάποιες δε περιπτώσεις και οι δυο.

3.6 Προσβασιμότητα

⁵¹βλ. Άρθρο 9 & 1 ΓΚΠΔ 2016/679/ΕΕ

⁵²βλ. Ομάδας εργασίας άρθρου 29, κατευθυντήριες γραμμές για τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων, υπ' αριθ. 16/ΕΛ WP 243 rev.01, πηγή: <http://www.dpa.gr/pls/portal/url/ITEM>

Στην περίπτωση του άρθρου 37 παρ. 2 του Γενικού Κανονισμού, δηλαδή του ομίλου επιχειρήσεων, γίνεται ρητά μνεία, ότι παρά την ύπαρξη πολλών υπεύθυνων και εκτελούντων την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, δύναται να οριστεί ένας μόνο ΥΠΔ, με τη δέσμευση, ότι κάθε εγκατάσταση θα έχει εύκολη πρόσβαση στον ΥΠΔ.

Η έννοια της προσβασιμότητας, αναλύεται διεξοδικά από την Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 και αναφέρεται στα καθήκοντα του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, ως σημείου επικοινωνίας με τα υποκείμενα των δεδομένων, με την έννοια του άρθρου (38&4 2016/679 ΕΕ). Δηλαδή τα υποκείμενα των δεδομένων, μπορούν να επικοινωνούν με τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, για κάθε ζήτημα, σχετικό με την επεξεργασία των δεδομένων τους προσωπικού χαρακτήρα και με την άσκηση των δικαιωμάτων τους, δυνάμει του παρόντος κανονισμού την εποπτική αρχή (άρθρο 3 παρ. 1 στοιχ. ε 2016/679 ΕΕ), αλλά και στο εσωτερικό του ίδιου του οργανισμού, δεδομένου ότι ένα από τα καθήκοντα του υπευθύνου προστασίας δεδομένων είναι να «ενημερώνει» και να «συμβουλεύει» τον υπεύθυνο επεξεργασίας και τον εκτελούντα την επεξεργασία και τους υπαλλήλους που επεξεργάζονται τις υποχρεώσεις τους, που απορρέουν από τον παρόντα κανονισμό. Προκειμένου να διασφαλιστεί η πρόσβαση στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, είτε αυτός είναι εσωτερικός είτε εξωτερικός, είναι σημαντικό, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Γενικού Κανονισμού, να είναι διαθέσιμα τα στοιχεία επικοινωνίας του. Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων, συνεπικουρούμενος από ομάδα εργασίας, εφόσον απαιτείται για την αντιμετώπιση των ειδικών κάθε φορά αναγκών, πρέπει να είναι σε θέση :

- να επικοινωνεί με τα υποκείμενα των δεδομένων και
- να συνεργάζεται με τις ενδιαφερόμενες εποπτικές αρχές με αποτελεσματικό τρόπο.

Αυτό σημαίνει επίσης ότι η επικοινωνία πρέπει να γίνεται στη γλώσσα ή στις γλώσσες που χρησιμοποιούν οι ενδιαφερόμενες εποπτικές αρχές και τα οικεία υποκείμενα των δεδομένων. Η διαθεσιμότητα του υπευθύνου προστασίας δεδομένων (είτε με φυσική παρουσία στις ίδιες εγκαταστάσεις με τους υπαλλήλους, είτε μέσω ανοικτής τηλεφωνικής γραμμής ή άλλου ασφαλούς μέσου επικοινωνίας) είναι καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση της δυνατότητας επικοινωνίας των υποκειμένων των δεδομένων μαζί του⁵³.

Τα ίδια ισχύουν και για τις δημόσιες αρχές ή φορείς σε σχέση με τους πόρους και την επικοινωνία. Δεδομένου ότι ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων είναι επιφορτισμένος με

⁵³Βλ .Α. Βαρβέρη, Τεχνικά και οργανωτικά θέματα – η υποχρεωτική τοποθέτηση υπεύθυνου προστασίας δεδομένων, Εφημ.ΔΔ 2017,σ.206 επ. (212)

ποικίλα καθήκοντα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία πρέπει να διασφαλίζουν, ότι ένας μόνο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων, συνεπικουρούμενος από ομάδα εφόσον απαιτείται, δύναται να επιτελεί αποτελεσματικά όλα τα καθήκοντα παρά το γεγονός ότι έχει οριστεί για πολλές δημόσιες αρχές και δημόσιους φορείς.

Για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, η ομάδα εργασίας του άρθρου 29, συνιστά να είναι εγκατεστημένος ο τελευταίος εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανεξάρτητα από το εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία είναι ή όχι εγκατεστημένοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι εμφανές ότι με αυτή την προτεινόμενη λογική πρακτική, επιχειρείται η δημιουργία μιας ασπίδας εντός των κόλπων της Ευρώπης, που προσπαθεί κατά το δυνατόν να δημιουργήσει ένα σταθερό ελέγξιμο σημείο αναφοράς, που είναι εν προκειμένω, ο εγκαταστημένος στην Ευρώπη υπεύθυνος προστασίας δεδομένων.

Δεν αποκλείεται, πάντως, σε κάποιες περιπτώσεις στις οποίες ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία δεν είναι εγκατεστημένοι εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων να είναι σε θέση να εκτελεί τις δραστηριότητές του αποτελεσματικότερα.

Παρά τις καθόλα εύστοχες προσεγγίσεις του θέματος από την Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 και της εξαιρετικής προσπάθειάς της να οργανώσει όλη την εμπειρία σε κανόνες ικανούς να κατευθύνουν προς την ορθή τήρηση του νέου Κανονισμού, διαφαίνεται ότι η προστασία των προσωπικών δεδομένων και η τυποποιημένη καθοδήγηση με ρητούς κανόνες είναι ιδιαίτερα δυσχερής. Αυτό συμβαίνει διότι η εκτόξευση της τεχνολογίας και η αδυναμία άμεσης προσαρμογής και επικαιροποίησης της νομοθεσίας σ αυτή δεν είναι πάντα εφικτή. Κάθε περίπτωση με γνώμονα το γενικό πλαίσιο που τάσσει ο νέος Κανονισμός, επιβάλλεται να αξιολογείται διακριτά και μοναδικά.

3.7 Προσόντα διορισμού ΥΠΔ

Στο άρθρο 37 παρ.5 του Γενικού Κανονισμού ορίζεται, ότι ο ΥΠΔ διορίζεται με βάση τα επαγγελματικά του προσόντα και ιδίως βάσει της εμπειρογνώσεως, που διαθέτει στον τομέα του δικαίου και των πρακτικών, περί προστασίας δεδομένων, καθώς και βάσει της ικανότητας εκπλήρωσης των καθηκόντων, που αναφέρονται στο άρθρο 39. Στο άρθρο 97 του προοιμίου του Γενικού Κανονισμού ο ΥΠΔ ορίζεται, ως «ένα πρόσωπο με ειδικές γνώσεις στο δίκαιο και στις πρακτικές προστασίας δεδομένων» ο οποίος παρέχει συνδρομή στον υπεύθυνο

επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία, κατά την παρακολούθηση της εσωτερικής συμμόρφωσης προς τον Κανονισμό⁵⁴.

Σύμφωνα και πάλι με τις κατευθυντήριες γραμμές, που έχει εκδώσει η Ομάδα εργασίας του άρθρου 29, αν και το απαιτούμενο επίπεδο εμπειρογνωμοσύνης δεν καθορίζεται αυστηρά, σε κάθε περίπτωση πρέπει να είναι ανάλογο της ευαισθησίας, της πολυπλοκότητας και της ποσότητας των δεδομένων, που επεξεργάζεται κάθε οργανισμός. Έτσι για παράδειγμα, όταν μια δραστηριότητα επεξεργασίας δεδομένων είναι ιδιαίτερα πολύπλοκη, ή όταν εμπλέκεται μεγάλος όγκος ευαίσθητων δεδομένων, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων είναι πιθανό να χρειάζεται υψηλότερο επίπεδο εμπειρογνωμοσύνης και υποστήριξης.

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων, πρέπει να διαθέτει ιδιαίτερες ικανότητες και στην περίπτωση που ο οργανισμός διαβιβάζει συστηματικά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή όταν οι διαβιβάσεις αυτές είναι περιστασιακές. Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων θα πρέπει επομένως να επιλέγεται προσεκτικά, λαμβάνοντας δεόντως υπόψιν τα ζητήματα προστασίας δεδομένων, που ανακύπτουν στο εσωτερικό του οργανισμού. Ομοίως η ανωτέρω Ομάδα του άρθρου 29 εξηγεί, ότι μολονότι στο Γενικό Κανονισμό δεν προσδιορίζονται τα επαγγελματικά προσόντα, που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν κατά τον ορισμό του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, ο τελευταίος πρέπει να διαθέτει εμπειρογνωσία στον τομέα του δικαίου και των πρακτικών περί προστασίας δεδομένων, τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο, και επιπλέον να έχει άριστη γνώση του νέου Κανονισμού 2016/679/ΕΕ. Σκόπιμο είναι επίσης οι εποπτικές αρχές να προωθούν ανά τακτά χρονικά διαστήματα για τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων κατάλληλα προγράμματα κατάρτισης. Χρήσιμη θεωρείται δε η γνώση του τομέα δραστηριότητας καθώς και του οργανισμού του υπευθύνου επεξεργασίας. Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων θα πρέπει να έχει καλή γνώση των πράξεων επεξεργασίας που διενεργούνται, καθώς και των συστημάτων πληροφορικής, και των αναγκών του υπευθύνου επεξεργασίας σε επίπεδο ασφάλειας και προστασίας των δεδομένων.

Στην περίπτωση δημόσιας αρχής ή δημόσιου φορέα, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων θα πρέπει να έχει επιπλέον καλή γνώση των διοικητικών κανόνων και διαδικασιών του οργανισμού. Η ικανότητα εκπλήρωσης των καθηκόντων, που βαρύνουν τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, θα πρέπει να ερμηνεύεται, τόσο σε σχέση με τις προσωπικές ικανότητες και γνώσεις του, όσο και με τη θέση, που κατέχει εντός του οργανισμού. Στις προσωπικές ικανότητες θα πρέπει να περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η ακεραιότητα και το

⁵⁴βλ. Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, σ. 101.

υψηλό αίσθημα επαγγελματικής δεοντολογίας, ενώ πρωταρχικό μέλημα του Υπευθύνου προστασίας Δεδομένων θα πρέπει να είναι η μέγιστη δυνατή συμμόρφωση με τον Γενικό Κανονισμό.

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων διαδραματίζει καίριο ρόλο στην ανάπτυξη νοοτροπίας προστασίας των δεδομένων στους κόλπους του οργανισμού και συμβάλλει στην εφαρμογή ουσιωδών στοιχείων του Γενικού Κανονισμού, όπως είναι οι αρχές της επεξεργασίας δεδομένων, τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, η προστασία των δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό και εξ ορισμού, τα αρχεία των δραστηριοτήτων επεξεργασίας, η ασφάλεια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και η γνωστοποίηση και ανακοίνωση κάθε παραβίασης δεδομένων.⁵⁵

Περαιτέρω, από την προσεχτική διατύπωση τόσο του νέου Κανονισμού όσο και των επεξηγήσεων, που παρέχει η Ομάδα εργασίας του άρθρου 29, καταδεικνύεται ότι τα ανωτέρω αναγκαία προσόντα για την ενάσκηση του έργου του ΥΠΔ, προσιδιάζουν σε πρόσωπο με νομική κατά βάση κατάρτιση, αφού αδιαμφισβήτητα αυτή παρέχει τη βάση για την κατανόηση τόσο του ρόλου του ΥΠΔ, όσο και αυτού καθαυτού του αντικειμένου της προστασίας, που δεν είναι άλλο, από τα προσωπικά δεδομένα. Το νομικό υπόβαθρο ενός προσώπου, συνεπικουρούμενο με αναγκαίες γνώσεις πληροφορικής, τόσο σε θεωρητικό αλλά και πρακτικό επίπεδο, αποτελούν αναντίρρητα το ιδανικό μοντέλο.

Να επισημανθεί, ότι σύμφωνα με πρόσφατη ανακοίνωση της Ελληνικής ΑΠΔΠΧ⁵⁶, ο Γενικός Κανονισμός δεν θέτει κάποια υποχρεωτική απαίτηση για πιστοποίηση του ΥΠΔ, ούτε καν ενθαρρύνει σχετική πιστοποίηση σε προαιρετική βάση. Στην ίδια κατεύθυνση κινήθηκε και η Βελγική ΑΠΔΠΧ η οποία με την υπ' αρ. 4/2017 γνωμοδότηση της επεσήμανε, ότι για τον διορισμό του ΥΠΔ δεν απαιτείται από το νέο Κανονισμό κανένα δίπλωμα ή ειδική πιστοποίηση (σημεία 43 και 44). Αντίθετα, η Ισπανική ΑΠΔΠΧ με γνωμοδότηση της, στις 10.7.2017 προχώρησε στην θέσπιση γενικών κατευθυντήριων γραμμών, που διέπουν τη λειτουργία του Συστήματος Πιστοποίησης Προσώπων με την ιδιότητα του ΥΠΔ.

Ο θεσμός του Υπευθύνου Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων αποτελεί μια καινοτομία της σύγχρονης εποχής και του Γενικού Κανονισμού 2016/679/ΕΕ. Περιβλήθηκε με ιδιαίτερο κύρος, καθήκοντα και υποχρεώσεις που τον καθιστούν καθοριστικής σημασίας για τη σύννομη λειτουργία ενός οργανισμού και τη διασφάλιση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Η πιστοποίηση του ΥΠΔ από δημόσιο φορέα με αυστηρά

⁵⁵ βλ. Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, σ. 101,

⁵⁶ βλ. ΑΠΔΠΧ http://www.dpa.gr/portal/page?_pageid=33,15048&_dad=portal&_schema=PORTAL

αντικειμενικά κριτήρια, που άπτονται όχι μόνο της επιστημονικής υπόστασης του υποψηφίου αλλά και εν γένει της προσωπικότητας του, πρέπει να αξιολογηθεί και να εξεταστεί.

3.8 Εσωτερικός ΥΠΔ

Ο ΥΠΔ δύναται να είναι μέλος του προσωπικού του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία ή να ασκεί τα καθήκοντά του, επί τη βάση μιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών (37παρ. 6, 2016/679/ΕΕ). Όταν ο ΥΠΔ αποτελεί μέλος ενός οργανισμού αναμφισβήτητα διαθέτει το προνόμιο της εκ των έσω βαθιάς γνώσης του αντικειμένου και των επεξεργασιών των προσωπικών δεδομένων, με συνέπεια να δύναται ασφαλέστερα και ευχερέστερα να παρακολουθεί τη συμμόρφωση προς τον κανονισμό, με συνέπεια την πληρέστερη προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η φύση και ο σκοπός λειτουργίας του ΥΠΔ, που προϋποθέτουν υψηλό βαθμό αφοσίωσης, αποδοτικότητα και ανάπτυξη κατάλληλων δεξιοτήτων για την επιτυχή προστασία των προσωπικών δεδομένων, πιθανότατα όμως κάμπτεται, όταν η ενάσκηση του έργου ενός ΥΠΔ συμπίπτει με την ενάσκηση άλλου είδους καθηκόντων, εντός των κόλπων ενός οργανισμού, διότι έτσι διασπάται λειτουργικά, ως προς το έργο που επιτάσσεται να φέρει εις πέρας.

Περαιτέρω η στήριξη του ΥΠΔ (άρθρο 38 παρ. 2, 2016/679/ΕΕ) με την παροχή των κατάλληλων πόρων για την ενάσκηση των καθηκόντων του οδηγεί λογικά στο συμπέρασμα, ότι στην περίπτωση που ο ΥΠΔ είναι ήδη μέλος ενός οργανισμού και επιπλέον βαρύνεται με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ως επικεφαλής (ΥΠΠΔ), τότε επιβάλλεται να συντελεστεί μισθολογική αναπροσαρμογή, άλλως κλυδωνίζεται ο ίδιος ο θεσμός. Η υπερφόρτωση ενός προσώπου με επιπλέον αρμοδιότητες χωρίς επιπρόσθετη οικονομική αναγνώριση αποτελεί μη συμβατή προς το Γενικό Κανονισμό πρακτική και οδηγεί με ακρίβεια σε παθογένειες. Σε περίπτωση, που η Ανεξάρτητη Αρχή διαπιστώσει τέτοιου είδους στρεβλώσεις, θα πρέπει να ασκεί τις αρμοδιότητές της απευθύνοντας συστάσεις ή και κυρώσεις ανάλογα, για παραβίαση του άρθρου 38 παρ. 2 2016/679/ΕΕ, εκ μέρους του υπεύθυνου προστασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία⁵⁷. Το γεγονός ότι ο ευρωπαϊός νομοθέτης συμβιβαστικά ανέχεται τον ορισμό ΥΠΔ από το ήδη υφιστάμενο προσωπικό ενός

⁵⁷βλ. Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, σ. 109.

οργανισμού δε συνεπάγεται κιόλας ότι επέβαλε σε εργαζόμενους πρόσθετα καθήκοντα, χωρίς την ανάλογη μισθολογική προσαρμογή.

3.9 Εξωτερικός υπεύθυνος προστασίας δεδομένων

Τα καθήκοντα του υπευθύνου προστασίας δεδομένων είναι δυνατό επίσης να ασκηθούν βάσει σύμβασης παροχής υπηρεσιών, η οποία συνάπτεται με φυσικό πρόσωπο ή οργανισμό εκτός του οργανισμού του υπευθύνου επεξεργασίας/εκτελούντος την επεξεργασία (άρθρο 37 παρ. 6, 2016/679 ΕΕ). Στην τελευταία αυτή περίπτωση, κατά την άποψη της Ομάδας εργασίας του άρθρου 29 επισημαίνεται, ότι είναι σημαντικό κάθε μέλος του οργανισμού, που ασκεί καθήκοντα υπευθύνου προστασίας δεδομένων, να πληροί όλες τις ισχύουσες απαιτήσεις του τμήματος 4 του Γενικού Κανονισμού (π.χ. είναι σημαντικό να μην έχει κανείς σύγκρουση συμφερόντων). Εξίσου σημαντικό είναι να προστατεύονται από τις διατάξεις του Γενικού Κανονισμού όλα τα προαναφερόμενα μέλη (π.χ. όχι καταχρηστική καταγγελία της σύμβασης παροχής υπηρεσιών για την άσκηση δραστηριοτήτων, που εμπίπτουν στην ιδιότητα του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, ούτε καταχρηστική απόλυση οποιουδήποτε μέλους του οργανισμού το οποίο ασκεί καθήκοντα υπευθύνου προστασίας δεδομένων). Παράλληλα, θα μπορούσαν να συνδυαστούν οι προσωπικές δεξιότητες και τα δυνατά σημεία διαφόρων επιμέρους ατόμων, έτσι ώστε τα εν λόγω άτομα, συνεργαζόμενα ως ομάδα, να είναι σε θέση να εξυπηρετούν αποτελεσματικότερα τους πελάτες τους. Στην περίπτωση αυτή ενδείκνυται εντός της ομάδας σαφής καταμερισμός εργασίας και ορισμός ενός ατόμου, ως επικεφαλής της ομάδας για επικοινωνία και αρμόδιο για κάθε πελάτη. Η Ομάδα εργασίας του άρθρου 29⁵⁸ στις κατευθυντήριες γραμμές που εξέδωσε για τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων εξειδικεύει περαιτέρω, ότι αυτό θα πρέπει να μνημονεύεται στη σύμβαση εργασίας.

3.10 Δημοσιεύσεις στοιχείων ΥΠΔ και ανακοινώσεις στην εποπτική αρχή

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία, έχουν πέραν των άλλων την υποχρέωση να δημοσιεύουν τα στοιχεία επικοινωνίας του υπευθύνου προστασίας δεδομένων και εν συνεχεία να τα ανακοινώνουν στην εποπτική αρχή (άρθρο 37παρ. 7

⁵⁸Βλ. Ομάδας εργασίας άρθρου 29, κατευθυντήριες γραμμές για τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων, υπ' αριθ. 16/EL WP 243 rev.01 πηγή: <http://www.dpa.gr/pls/portal/url/ITEM>

2016/679 ΕΕ). Ο κανονιστικός νομοθέτης έθεσε γενικά την υποχρέωση δημοσιεύσεων και ανακοινώσεων, ως αναγκαίο στοιχείο για την κανονιστική συμμόρφωση, χωρίς όμως, περαιτέρω εξειδικεύσεις. Η προσεχτική μελέτη του Γενικού Κανονισμού, οδηγεί στο συμπέρασμα, ότι η υποχρέωση δημοσιεύσεων και ανακοινώσεων είναι διάχυτη στο όλο κείμενο του Γενικού Κανονισμού και προκύπτει από πλήθος άρθρων, αλλού ευθέως και αλλού ερμηνευτικά, ως στοιχείο, προς απόδειξη της συμμόρφωσης. Η δημοσιοποίηση των στοιχείων επικοινωνίας του ΥΠΔ (ονοματεπώνυμο, ταχυδρομική και ηλεκτρονική διεύθυνση, τηλεφωνικός αριθμός, λογαριασμός σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης κοκ), αποσκοπούν στην άμεση και εύκολη επικοινωνία των υποκειμένων των δεδομένων με αυτόν, χωρίς κανένα ενδιάμεσο πρόσωπο, ως επισφράγισμα μεταξύ άλλων και της εμπιστευτικότητας και του απορρήτου, που οφείλει να διέπει τον ΥΠΔ, κατά την άσκηση των καθηκόντων του, όπως προβλέπεται στο άρθρο 38 παρ. 5 2016/679/ΕΕ και όπως εξήγησε η Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 στις «κατευθυντήριες γραμμές για τους ΥΠΔ». Η πλέον δημοφιλής μορφή δημοσίευσης, στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή, αποτελεί η ανάρτηση των στοιχείων του ΥΠΔ στην ιστοσελίδα ενός οργανισμού δημοσίου ή ιδιωτικού. Επίσης η δημοσίευση των στοιχείων του ΥΠΔ, λαμβάνει χώρα στο οργανόγραμμα, τους τηλεφωνικούς καταλόγους, με κοινοποίηση εγγράφου προς όλους.

Ακολούθως οι υποχρεώσεις δημοσίευσης μπορούν να καταγραφούν με την παρακάτω χρονική σειρά:

1.Προς απόδειξη της συνετής επιλογής του ΥΠΔ, από έναν οργανισμό με βάση τα προσόντα, όπως ορίζεται σε γενικές γραμμές στο άρθρο 37 παρ.5 2016/679/ΕΕ, πρέπει να τηρείται αρχείο (ηλεκτρονικό ή έγγραφο) των προσόντων των εξετασθέντων προσώπων, με τη σαφή αιτιολογία, που οδήγησε στην τελική επιλογή ενός προσώπου και δημοσιοποίηση του αρχείου αυτού, όταν επιβάλλεται η απόδειξη. Σε αντίθετη περίπτωση, μη νομότυπου δηλαδή διορισμού και αδυναμίας απόδειξης, δημιουργείται ζήτημα παραβίασης του άρθρου.

2. Δυνάμει του άρθρου 24 παρ.1 2016/679/ΕΕ, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να διασφαλίζει και να αποδεικνύει, ότι η επεξεργασία διενεργείται, σύμφωνα με το Γενικό Κανονισμό. Συνάγεται λοιπόν ότι για την απόδειξη συμμόρφωσης, επιβάλλεται η έκδοση εγγράφου, περί διορισμού ΥΠΔ με όλα τα απαραίτητα στοιχεία, που διέπουν το διορισμό αυτό, ως αποδεικτικό τύπο. Το έγγραφο αυτό στο δημόσιο τομέα ανακοινώνεται δημόσια και επιπρόσθετα αναρτάται στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ», κατά το Ν. 3861/2010⁵⁹. Στον ιδιωτικό τομέα απαιτείται ομοίως η δημοσιοποίηση ειδικής πράξης ορισμού ΥΠΔ, με

⁵⁹βλ. Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, σ. 107

ανάρτηση της στην ιστοσελίδα του οργανισμού, χωρίς να αποκλείεται η έγχαρτη δημοσίευση με ταυτόχρονη κοινοποίηση προς όλους .

3. Τα στοιχεία του ΥΠΔ πρέπει να ανακοινώνονται στην εποπτική αρχή, για την Ελλάδα στην ΑΠΔΠΧ (37παρ. 7 2016/679/ΕΕ). Η εν λόγω Αρχή θα πρέπει να διατηρεί αρχείο των ορισθέντων ΥΠΔ, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα δημοσιευμένο στην επίσημη ιστοσελίδα της. Την πρακτική αυτή ακολουθεί ο Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας δεδομένων. Στο διαδικτυακό τόπο του Επόπτη υπάρχει θέση με τίτλο «η γωνιά των ΥΠΔ» με υλικό πρακτικών οδηγιών καθώς και την πλήρη λίστα των ΥΠΔ, που υπηρετούν στα ευρωπαϊκά όργανα και τις υπηρεσίες της ΕΕ⁶⁰. Σε περίπτωση παραβίασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ο υπεύθυνος επεξεργασίας εντός 72 ωρών γνωστοποιεί την παραβίαση στην αρμόδια Αρχή. Μεταξύ όλων των στοιχείων που γνωστοποιεί είναι και τα στοιχεία του ΥΠΔ (άρθρο 33 παρ. 3 2016/679/ΕΕ).

4. Σύμφωνα με το άρθρο 35 του Γενικού Κανονισμού συνάγεται ερμηνευτικά, ότι η πράξη ορισμού ΥΠΔ με όλα τα αναγκαία στοιχεία του, πρέπει να αναγράφονται στην έκθεση αντικτύπου, που τηρείται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Εξάλλου στην παρ. 2 του ανωτέρω άρθρου ρητά ορίζεται, ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ζητά τη γνώμη του ΥΠΔ, εφόσον έχει οριστεί, κατά τη διενέργεια της εκτίμησης αντικτύπου. Για λόγους απόδειξης λοιπόν, τόσο η αίτηση για την παροχή γνώμης, όσο και ίδια η γνωμάτευση από τον ΥΠΔ, θα πρέπει να γίνονται εγγράφως, ώστε να προκύπτει η συνέπεια του οργανισμού, προς τον Γενικό Κανονισμό .

5. Από τη συνδυασμένη εφαρμογή των άρθρων 30 παρ.1α και 30 παρ. 2α του 2016/679/ΕΕ, προκύπτει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία, κατά την υποχρέωσή τήρησης «αρχείου δραστηριοτήτων επεξεργασίας», οφείλουν να συμπεριλάβουν το όνομα και τα στοιχεία επικοινωνίας του ΥΠΔ.

6. Κατά την ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων (άρθρο 13 παρ. 1 2016/679/ΕΕ), όταν τα συλλέγει το ίδιο το υποκείμενο των δεδομένων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να το ενημερώσει και ως προς τα στοιχεία επικοινωνίας του ΥΠΔ. Την ίδια υποχρέωση έχει και ο υπεύθυνος επεξεργασίας και όταν τα δεδομένα δεν έχουν συλλεγεί από το ίδιο το υποκείμενο των δεδομένων (14 παρ.1 β 2016/679/ΕΕ) .

⁶⁰βλ. Η γωνιά των ΥΠΔ του ΕΕΠΔ, πηγή: https://edps.europa.eu/data-protection/eu-institutions-dpo_de

4.ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΥΠΑ - ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ

4.1 Συμμετοχή του ΥΠΑ

Με το άρθρο 38 του Γενικού Κανονισμού, ο θεσμός του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων, περιφρουρείται από πλήθος εγγυήσεων, όπως αναλυτικά ερμηνεύονται σ' αυτόν, που διασφαλίζουν σε μεγάλο βαθμό το κύρος την «εξουσία» και εν γένει την υπόστασή αυτού, κατά την άσκηση των πολυποίκιλων καθηκόντων του. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία διασφαλίζουν, ότι ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων «συμμετέχει, δεόντως και εγκαίρως, σε όλα τα ζητήματα τα οποία σχετίζονται με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» (άρθρο 38παρ. 1 2016/679/ΕΕ). Οι «κατευθυντήριες γραμμές» της Ομάδας του άρθρου 29 για τον ΥΠΑ αναφορικά με τη συμμετοχή του ΥΠΑ σε όλα τα ζητήματα, που σχετίζονται με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τονίζουν, ότι η έγκαιρη συμμετοχή του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, ή της ομάδας του, σε όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με την προστασία των δεδομένων είναι καίριας σημασίας.

Όσον αφορά τις εκτιμήσεις αντικτύπου, οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 35 του Γενικού Κανονισμού, προβλέπεται ρητώς η έγκαιρη συμμετοχή του υπευθύνου προστασίας δεδομένων και προσδιορίζεται ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας ζητεί τη γνώμη του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, κατά τη διενέργεια εκτιμήσεων αντικτύπου σχετικά με την προστασία των δεδομένων. Η ενημέρωση του υπευθύνου προστασίας δεδομένων και η διαβούλευση μαζί του από το αρχικό κιάλας στάδιο διευκολύνουν τη συμμόρφωση με τον Γενικό Κανονισμό και προωθούν την προσέγγιση της προστασίας της ιδιωτικής ζωής, ήδη από το στάδιο του σχεδιασμού. Η παραπάνω Ομάδα τονίζει ότι η πρακτική αυτή πρέπει να αποτελεί τη συνήθη διαδικασία στο πλαίσιο της διακυβέρνησης ενός οργανισμού. Σημαντικό είναι επίσης ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων να αντιμετωπίζεται, ως συνομιλητής στους κόλπους του οργανισμού και να συμμετέχει στις ομάδες εργασίας, που ασχολούνται με δραστηριότητες επεξεργασίας δεδομένων εντός του οργανισμού.

Στη βάση αυτή, κάθε οργανισμός θα πρέπει ενδεικτικά να διασφαλίζει, ότι ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων καλείται να συμμετέχει τακτικά στις συσκέψεις των ανώτερων και

ανώτατων στελεχών της διοίκησης και να είναι παρών όταν λαμβάνονται αποφάσεις που έχουν επιπτώσεις στην προστασία δεδομένων. Για να είναι σε θέση να παράσχει κατάλληλες συμβουλές επιβάλλεται όλες οι σχετικές πληροφορίες να διαβιβάζονται εγκαίρως στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, να δίδεται πάντοτε η δέουσα βαρύτητα στη γνώμη του και να ζητείται άμεσα η γνώμη του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, σε κάθε περίπτωση παραβίασης δεδομένων ή άλλου σχετικού συμβάντος.

Προς επίρρωση της θεωρίας, ότι η γνώμη του ΥΠΔ είναι βαρύνουσας σημασίας και ασκεί καταλυτικό ρόλο στην λήψη αποφάσεων, αλλά και για τη διασφάλιση του ρόλου του ΥΠΔ η Ομάδα του άρθρου 29 συνιστά⁶¹ ως ορθή πρακτική, να καταγράφονται οι λόγοι για τους οποίους δεν ακολουθήθηκαν οι συμβουλές του υπευθύνου προστασίας δεδομένων. Κατά περίπτωση, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία, δύνανται να αναπτύξουν τις κατευθυντήριες γραμμές ή ανάλογα προγράμματα για την προστασία των δεδομένων.

4.2 Διαθέσιμοι πόροι και πρόσβαση στα δεδομένα

Σύμφωνα με το άρθρο 38 παράγραφος 2 του Γενικού Κανονισμού, ο οργανισμός στηρίζει τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων παρέχοντας τους απαραίτητους πόρους, για την άσκηση των καθηκόντων του και πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και σε πράξεις επεξεργασίας, καθώς και πόρους απαραίτητους για τη διατήρηση της εμπειρογνομίας του.

Αναφορικά με τους παρεχόμενους από τον υπεύθυνο και τον εκτελούντα την επεξεργασία πόρους, προς τον ΥΠΔ, κατά την άσκηση των καθηκόντων του αξίζει να τονιστεί, ότι στην περίπτωση, που ο ΥΠΔ είναι ήδη μέλος του προσωπικού ενός οργανισμού, η ανάληψη πέραν των άλλων και αρμοδιοτήτων ΥΠΔ, πρέπει να συνεπάγεται αναντίρρηση και αντίστοιχη μισθολογική αναπροσαρμογή, άλλως συνίσταται παραβίαση του κανονισμού και ανάλογα της παρ.2 του άρθρου 34 της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680, ως και ειδικότερων νόμων⁶²

Ακολουθώς η Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 σχετικά με το παραπάνω θέμα σημειώνει, ότι η εξασφάλιση επαρκούς χρόνου προς τον ΥΠΔ, είναι μείζονος σημασίας, προκειμένου να μπορεί να ασχολείται απερίσπαστος με τα καθήκοντά του και ιδιαίτερα, όταν ο ορισθείς

⁶¹βλ. Ομάδας εργασίας άρθρου 29, κατευθυντήριες γραμμές για τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων, υπ' αριθ. 16/EL WP 243 rev.01, πηγή: <http://www.dpa.gr/pls/portal/url/ITEM>

⁶² βλ. Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, σ. 116.

εσωτερικός υπεύθυνος προστασίας δεδομένων τελεί υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης ή όταν ο εξωτερικός υπεύθυνος προστασίας δεδομένων ασχολείται με την προστασία των δεδομένων επιπλέον των λοιπών καθηκόντων, που επιτελεί. Κύριο μέλημα του ΥΠΔ, πρέπει να είναι η άσκηση των καθηκόντων του, ως ΥΠΔ. Οι αντικρουόμενες προτεραιότητες του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, ενδέχεται να έχουν ως συνέπεια την παραμέληση των καθηκόντων του.

Μια ορθή πρακτική για την αντιμετώπιση του κινδύνου παραμέλησης των καθηκόντων του Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων, ο οποίος δεν λειτουργεί στη θέση αυτή σε καθεστώς πλήρους απασχόλησης, είναι να ορίζεται ένα συγκεκριμένο ποσοστό χρόνου ενασχόλησης. Επίσης σημαντική είναι η ιεράρχηση των εν λόγω καθηκόντων κατά σειρά προτεραιότητας και ο προσδιορισμός του χρόνου, που χρειάζεται ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων (ή ο οργανισμός) για να καταρτίσει σχέδιο εργασίας. Ειδικότερα ενδείκνυται :

-Προσθήκη στήριξη του ΥΠΔ σε επίπεδο οικονομικών πόρων, υποδομών (χώροι, εγκαταστάσεις, εξοπλισμός) και προσωπικού, κατά περίπτωση.

-Επίσημη ανακοίνωση του ορισμού του υπευθύνου προστασίας δεδομένων σε όλο το προσωπικό, ώστε να διασφαλιστεί, ότι η ύπαρξη και τα καθήκοντά του είναι γνωστά σε όλο τον οργανισμό.

-Απαραίτητη πρόσβαση σε άλλα τμήματα, όπως το τμήμα ανθρωπίνων πόρων, το τμήμα ασφάλειας, το νομικό τμήμα, το τμήμα πληροφορικής κ.λπ., ώστε οι υπεύθυνοι προστασίας δεδομένων να μπορούν να λαμβάνουν ουσιαστική στήριξη, συνδρομή και πληροφόρηση απ' αυτά.

-Συνεχής κατάρτιση. Πρέπει να δίδεται στους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων η ευκαιρία να παρακολουθούν τις εξελίξεις στον τομέα της προστασίας των δεδομένων. Ο στόχος θα πρέπει να είναι η διαρκής βελτίωση του επιπέδου εμπειρογνωσίας των υπευθύνων προστασίας δεδομένων. Να ενθαρρύνονται στη συμμετοχή σε σεμινάρια κατάρτισης για την προστασία των δεδομένων και σε άλλες μορφές επαγγελματικής επιμόρφωσης, όπως συμμετοχή σε «fora» συζήτησης με θέμα την προστασία της ιδιωτικής ζωής, εργαστήρια κ.λπ.

-Αναλόγως του μεγέθους και της δομής κάθε οργανισμού, ενδείκνυται η σύσταση ομάδας υπευθύνου προστασίας δεδομένων (να υπάρχει δηλαδή υπεύθυνος προστασίας δεδομένων με δικό του προσωπικό). Σε τέτοιες περιπτώσεις, θα πρέπει να καθορίζεται με σαφήνεια η εσωτερική δομή της ομάδας, καθώς και τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των επιμέρους μελών της. Όταν τα καθήκοντα του ΥΠΔ ασκούνται από εξωτερικό πάροχο υπηρεσιών, η αποτελεσματική άσκησή τους είναι δυνατό να εξασφαλιστεί με τη σύσταση ομάδας στους

κόλπους της εν λόγω οντότητας, τα μέλη της οποίας συνεργάζονται μεταξύ τους υπό την ευθύνη ατόμου, το οποίο έχει οριστεί επικεφαλής επικοινωνίας για κάθε πελάτη.

Γενικότερα, όσο πιο περίπλοκες και ευαίσθητες είναι οι πράξεις επεξεργασίας, τόσο περισσότεροι πόροι πρέπει να διατίθενται στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων.

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων πρέπει να μπορεί να ασκεί αποτελεσματικά τα καθήκοντά του και να έχει στη διάθεσή του επαρκείς πόρους σε σχέση με τη διενεργούμενη επεξεργασία δεδομένων.

Οι πόροι που πρέπει να διατίθενται στον ΥΠΔ με βάση τις καλές πρακτικές που συνιστούν τα κοινοτικά όργανα είναι μεταξύ άλλων η ίδρυση αυτοτελούς γραφείου ΥΠΔ, που να διασφαλίζει τη λειτουργική ανεξαρτησία και το απόρρητο των ενεργειών του, κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Ανάλογα πάντα με την έκταση και τις δυνατότητες κάθε οργανισμού το γραφείο του ΥΠΔ πρέπει να απαρτίζεται από προσωπικό ανάλογων ικανοτήτων και γνώσεων συμπεριλαμβανομένου προσώπου με γνώσεις τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών και επίσης προσώπου με νομικό υπόβαθρο.

Το γραφείο, όπου ασκεί τα καθήκοντά του ο ΥΠΔ επιβάλλεται να διαθέτει τον κατάλληλο τεχνολογικό εξοπλισμό, σύγχρονα προηγμένα συστήματα ασφάλειας δικτύου και κατάλληλο λογισμικό.

Περαιτέρω, η πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα και τις αντίστοιχες επεξεργασίες ενός οργανισμού αποτελεί υποχρέωση κάθε οργανισμού. Ο ΥΠΔ πρέπει να έχει πρόσβαση χωρίς διακρίσεις σε όλα τα δεδομένα (π.χ τους κωδικούς ασφαλείας, λογισμικό), προκειμένου να διασφαλιστεί η άμεση ανεμπόδιστη πρόσβασή του. Η απαλλαγή του ΥΠΔ από τη δέσμευση κάθε απορρήτου, αποτελεί απόδειξη του ιδιαίτερου έργου του και συνίσταται για λόγους νομικής πληρότητας, να μνημονεύεται ρητά στην έγγραφη ανάθεση των καθηκόντων του. Κάθε οργανισμός πρέπει να παρέχει όλους τους αναγκαίους όρους για τη διατήρηση της εμπειρογνώσιας. Βασικός πυλώνας της δέουσας ενάσκησης καθηκόντων του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων⁶³ αποτελεί η διαρκής ενημέρωση και επιμόρφωση του ΥΠΔ, σε θεωρητικό, τεχνολογικό αλλά και τεχνικό επίπεδο, η οποία βαρύνει οικονομικά τον κάθε οργανισμό.

4.3 Ανεξαρτησία - Λογοδοσία

⁶³βλ. Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, σ. 121.

Σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ. 3 του Γενικού Κανονισμού, ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων δεν λαμβάνει εντολές για την άσκηση των καθηκόντων του, δεν απολύεται ούτε υφίσταται κυρώσεις από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία, επειδή επιτέλεσε τα καθήκοντά του. Λογοδοτεί απευθείας στο ανώτατο διοικητικό επίπεδο του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία.

Η εν λόγω απαίτηση ενισχύει την αυτονομία των υπευθύνων προστασίας δεδομένων και βοηθάει να διασφαλιστεί, ότι ενεργούν ανεξάρτητα και ότι απολαύουν επαρκούς προστασίας, κατά την επιτέλεση των καθηκόντων τους, που σχετίζονται με θέματα προστασίας των δεδομένων.

Στις κατευθυντήριες γραμμές για τους ΥΠΔ της Ομάδας του άρθρου 29⁶⁴, επισημαίνεται ότι όταν ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων, θεωρεί ότι μια συγκεκριμένη επεξεργασία ενδέχεται να συνεπάγεται υψηλό κίνδυνο, τότε συμβουλεύει τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία να διενεργήσει εκτίμηση αντικτύπου, σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Είναι πολύ πιθανό ωστόσο, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία να διαφωνεί με την άποψη του υπευθύνου προστασίας δεδομένων. Σε μια τέτοια περίπτωση, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων δεν δύναται να απολυθεί, επειδή παρείχε τη συγκεκριμένη συμβουλή, διότι περιβάλλεται με το πέπλο της ανεξαρτησίας κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

Οι κυρώσεις που επιβάλλονται στον ΥΠΔ είναι δυνατό να έχουν ποικίλες μορφές και να είναι άμεσες ή έμμεσες. Μπορεί, για παράδειγμα ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων να μην πάρει ποτέ προαγωγή ή να την πάρει με μεγάλη καθυστέρηση. Μπορεί ακόμη να υπονομευτεί η εξέλιξη της σταδιοδρομίας του ή να μην του χορηγούνται παροχές που λαμβάνουν άλλοι εργαζόμενοι. Δεν είναι ανάγκη οι εν λόγω κυρώσεις να επιβάλλονται πράγματι. Αρκεί απλώς η απειλή της επιβολής τους, εφόσον χρησιμοποιούνται προκειμένου να τιμωρηθεί ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων για λόγους που σχετίζονται με τις δραστηριότητες, τις οποίες εκτελεί υπό τη συγκεκριμένη ιδιότητα.

Σύμφωνα με τους συνήθεις κανόνες διοίκησης και όπως ισχύει για οποιονδήποτε υπάλληλο ή ανάδοχο, δυνάμει των διατάξεων του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου περί συμβάσεων, καθώς και του εφαρμοστέου εθνικού εργατικού και ποινικού δικαίου, που διέπουν τους υπαλλήλους και τους αναδόχους, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων, μπορεί κάλλιστα να απολυθεί νομίμως για λόγους που δεν σχετίζονται με την εκτέλεση των καθηκόντων, απορρέουν όμως

⁶⁴βλ. Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων 16/EL WP 243 rev.01 πηγή : <http://www.dpa.gr/pls/portal/>

λόγω της συγκεκριμένης ιδιότητας του (π.χ., σε περίπτωση κλοπής, σωματικής, ψυχολογικής ή σεξουαλικής παρενόχλησης ή συναφούς σοβαρού παραπτώματος).

Το ανεύθυνο του ΥΠΔ θεωρείται ότι ισοσταθμίζεται από την υποχρέωση λογοδοσίας που συντελείται απευθείας στο ανώτατο διοικητικό επίπεδο⁶⁵.

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων δεν υπόκειται σε κανένα ιεραρχικό έλεγχο, καθώς αναφέρεται απευθείας στη Διοίκηση του οργανισμού. Η εκπόνηση ετήσιας έκθεσης αποτελεί μια καλή πρακτική πραγμάτωσης της υποχρέωσης λογοδοσίας, όπως ορίζεται στα επαγγελματικά πρότυπα για τους ΥΠΔ των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ⁶⁶, η οποία μεταξύ άλλων πρέπει να εμπεριέχει :

- αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο που ακολουθεί ο ΥΠΔ,
- τα στοιχεία που διέπουν το διορισμό του
- τις ειδικότερες συμφωνίες που τον αφορούν
- περιγραφή των κοινοποιήσεων παραβάσεων στην Αρχή
- γνωστοποιήσεις στα υποκείμενα των δεδομένων
- αναφορά στη συμβολή του στην εκτίμηση αντικτύπου
- αναφορά στη συμβολή του στην εκπόνηση αρχείου δραστηριοτήτων επεξεργασιών και διαβουλεύσεων με την Αρχή
- αναφορά στα αιτήματα καταγγελιών και την πορεία τους
- αναφορά στα αποτελέσματα ελέγχων και ερευνών που πραγματοποίησε
- αναφορά στις προτάσεις βελτίωσης καθώς και
- στο σχέδιο δράσης επόμενου έτους.

Η παρεχόμενη ανεξαρτησία στον ΥΠΔ, όπως ορίζεται στο Γενικό Κανονισμό δεν αποτελεί αυτοσκοπό αλλά τη συνθήκη για τη σύννομη άσκηση των συμβουλευτικών και ερμηνευτικών καθηκόντων του .

Η φύση και το έργο του ΥΠΔ, με την παροχή από το νομοθέτη ισχυρών εγγυήσεων, για την προάσπιση της ανεξαρτησίας του κατά την ενάσκηση των καθηκόντων του, τον τοποθετεί θα έλεγε κανείς στη σφαίρα του απυρόβλητου. Η παρεχόμενη δια του νέου Κανονισμού ελευθεριότητα κατά την άσκηση των καθηκόντων του σε τόσο υψηλό βαθμό, όπως συνάγεται ερμηνευτικά από το κείμενο του Γενικού Κανονισμού φρονώ, ότι δεν ισοσταθμίζεται σε

⁶⁵ Βλ. Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, σ.125.

⁶⁶ Professional Standards for Data Protection Officers of the EU institutions and bodies working under Regulation (EC) 45/2001 πηγή: https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/docs/body/dpo_standards.pdf

ικανοποιητικό επίπεδο με την υποχρέωση «λογοδοσίας», ούτε και με την ατομική ευθύνη του αναφορικά με την παραβίαση της αρχής της «εμπιστευτικότητας» και του «απορρήτου». Με βάση του κανόνες της λογικής και της συνήθους πορείας των πραγμάτων, δημιουργείται εύλογα η πεποίθηση, ότι μακροπρόθεσμα, η διεσταλμένη ανεξαρτησία του ΥΠΔ, κατά την άσκηση των καθηκόντων του, δύναται να οδηγήσει ευχερώς σε καταχρήσεις.

Δεν νοείται εξάλλου ενάσκηση καθηκόντων και υπευθυνότητα ολοσχερώς αποψιλωμένα από οποιαδήποτε μορφή ευθύνης. Το επίθετο «υπεύθυνος» παραπέμπει στην ευθύνη, η οποία πρέπει να αποτιμάται.

Η επιφόρτιση του ΥΠΔ με το ανάλογο ποσοστό ευθύνης, δεν καταλύει επ ουδενί την ανεξαρτησία του, αλλά έχω την πεποίθηση ότι δύναται να λειτουργήσει ενισχυτικά, προς αυτήν και να αποδώσει στο θεσμό, εξαιρετική προστιθέμενη αξία. Στην περίπτωση αυτή η «ανεξαρτησία», προς τον ΥΠΔ θα είναι ουσιαστική και στο μέτρο, που απαιτείται για τη ολική περιφρούρηση του θεσμού, προς αποτροπή του κινδύνου να καταστεί με τον καιρό ο θεσμός του ΥΠΔ, ένας θεσμός χωρίς πραγματική αξία.

4.4 Επικοινωνία με τον ΥΠΔ

Τα υποκείμενα των δεδομένων δύναται να επικοινωνούν με τον ΥΠΔ για κάθε ζήτημα σχετικό με την επεξεργασία των δεδομένων που τους αφορούν και με την άσκηση δικαιωμάτων τους δυνάμει του παρόντος Γενικού Κανονισμού (38 παρ. 4 2016/679/ΕΕ).

Το δικαίωμα δυνατότητας επικοινωνίας που παρέχεται, δυνάμει του Γενικού Κανονισμού στο υποκείμενο των δεδομένων, λειτουργεί και αντίστροφα, με την έννοια ότι ο ΥΠΔ υποχρεούται βάσει των καθηκόντων του, να ανταποκρίνεται άμεσα σε κάθε πρόσκληση επικοινωνίας από το υποκείμενο των δεδομένων.

Ακολουθώς ο υπεύθυνος και εκτελών την επεξεργασία μεταξύ άλλων έχουν καθήκον να διαμορφώσουν όλες τις κατάλληλες πρακτικές, όπως ειδικό ιστότοπο για τον ΥΠΔ, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, παροχή τηλεφώνων αποκλειστικά για την εν λόγω επικοινωνία κοκ, ώστε να διευκολύνουν αυτή την επικοινωνία.

Εν τέλει τόσο από τη συγκεκριμένη κανονιστική διάταξη, όσο και από όλο το διάχυτο πνεύμα του Γενικού Κανονισμού, περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων και αναφορικά με τον ΥΠΔ, θα έλεγε κανείς, ότι ο ΥΠΔ είναι ένα ανεξάρτητο, ουδέτερο και αμερόληπτο πρόσωπο, που λειτουργεί ως διάυλος επικοινωνίας και διαμεσολαβητικά, μεταξύ δυο

οντοτήτων, ήτοι αυτή του υποκειμένου των δεδομένων και αυτή του υπεύθυνου ή εκτελούντος την επεξεργασία.

4.5 Αρχές του «απορρήτου» και της «εμπιστευτικότητας»

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων δεσμεύεται από την τήρηση του απορρήτου ή της εμπιστευτικότητας, σχετικά με την εκτέλεση των καθηκόντων του, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους (άρθρο 38 παρ. 5 2016/679/ΕΕ).

Η χρήση του συγκεκριμένου ρήματος «δεσμεύεται» δεν επιλέχθηκε τυχαία από τον κανονιστικό νομοθέτη, αφού θέλησε με αυτό να αποδώσει ευθέως επαυξημένη ευθύνη στον ΥΠΔ, από την τυχόν παραβίαση του καθήκοντος της «εμπιστευτικότητας» και του «απορρήτου», που αναντίρρητα, αποτελούν την αναγκαία βάση για την περαιτέρω προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Η ανεξαρτησία και το ανεύθυνο του ΥΠΔ, κάμπτονται εν μέρει από την υποχρέωση λογοδοσίας, αλλά και από την παραβίαση των αρχών της εμπιστευτικότητας και του απορρήτου, τα οποία τελούν μεταξύ τους σε σχέση αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και επιφέρουν ατομική πλέον ευθύνη του ΥΠΔ. Η παραβίαση των υποχρεώσεων αυτών, επισύρουν κυρώσεις πειθαρχικές, ποινικές, ενώ ταυτόχρονα γεννούν και αστικές αξιώσεις σε βάρος του, με βάση το εθνικό δίκαιο κάθε κράτους μέλους, το οποίο διαζευκτικά με το δίκαιο της ένωσης αποτελεί επιλογή προσφυγής, όπως ορίζεται από τον κανονιστικό νομοθέτη⁶⁷.

4.6 Σύγκρουση συμφερόντων

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων μπορεί να επιτελεί και άλλα καθήκοντα και υποχρεώσεις. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία διασφαλίζουν ότι τα εν λόγω καθήκοντα και υποχρεώσεις δεν συνεπάγονται σύγκρουση συμφερόντων (άρθρο 38 παρ. 6 2016/679/ΕΕ).

Τα άλλα καθήκοντα και υποχρεώσεις του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων δεν πρέπει να συνεπάγονται σύγκρουση συμφερόντων. Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων δεν μπορεί να κατέχει στους κόλπους του οργανισμού θέση από την οποία μπορεί να καθορίζει τους σκοπούς και τα μέσα της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, διότι κάτι τέτοιο συνεπάγεται σύγκρουση καθηκόντων. Επειδή ωστόσο κάθε οργανισμός έχει διαφορετική

⁶⁷Βλ. Άρθρο 38&5 ΓΚΠΔ

οργανωτική δομή, το συγκεκριμένο ζήτημα, όπως ορθά εξηγεί ο ομάδα εργασίας του άρθρου 29 στις «κατευθυντήριες γραμμές» για τον ΥΠΔ, θα πρέπει να εξετάζεται για κάθε περίπτωση χωριστά.

Έτσι για παράδειγμα, θέσεις στις οποίες εντοπίζονται συνήθως συγκρούσεις συμφερόντων στους κόλπους ενός οργανισμού είναι, μεταξύ άλλων, οι θέσεις της ανώτερης διοίκησης (όπως, διευθύνων σύμβουλος, διοικητικός γενικός διευθυντής, οικονομικός διευθυντής, αρχίατρος, προϊστάμενος τμήματος μάρκετινγκ, προϊστάμενος ανθρωπίνων πόρων ή προϊστάμενος τμήματος πληροφορικής), και άλλες θέσεις κατώτερων βαθμίδων της οργανωτικής δομής, εφόσον από τις θέσεις αυτές είναι δυνατός ο καθορισμός των σκοπών και των μέσων της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων. Σύγκρουση συμφερόντων μπορεί επίσης να προκύψει, εφόσον ζητηθεί από εξωτερικό υπεύθυνο προστασίας δεδομένων να εκπροσωπή τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία, ενώπιον των δικαστηρίων σε υποθέσεις, που σχετίζονται με ζητήματα προστασίας των δεδομένων.

Να σημειώσουμε, ότι στις παραπάνω αναφερόμενες «κατευθυντήριες γραμμές», ως καλές πρακτικές για τους υπεύθυνους επεξεργασίας και τους εκτελούντες την επεξεργασία προτείνονται:

- να καθορίσουν τις θέσεις που μπορεί να είναι ασυμβίβαστες με τη λειτουργία του ΥΠΔ
- να συντάξουν εσωτερικό κανονισμό
- να συντάξουν γενικές εξηγήσεις, αναφορικά με το θέμα
- να διακηρύξουν ότι ο ΥΠΔ τους δεν έχει σύγκρουση συμφερόντων, ως προς τη λειτουργία του ως ΥΠΔ, ως τρόπο για την ανάπτυξη συνείδησης σε σχέση μ' αυτή την προϋπόθεση.
- να συμπεριλάβουν διασφαλίσεις στους εσωτερικούς κανονισμούς του οργανισμού και να διασφαλίσουν, ότι η προκήρυξη πρόσληψης ΥΠΔ ή η σύμβαση παροχής υπηρεσιών είναι επαρκώς συγκεκριμένες και λεπτομερείς, προκειμένου να αποφευχθεί η σύγκρουση συμφερόντων. Στο ίδιο πλαίσιο μπορεί να λαμβάνεται υπόψη, ότι οι συγκρούσεις συμφερόντων μπορεί να λάβουν διάφορες μορφές, ανάλογα με το εάν ο ΥΠΔ στελεχώνεται από το εσωτερικό του οργανισμού ή από εξωτερικό πρόσωπο.

Συμπληρωματικά, ως καλή πρακτική, που προτάθηκε από τους κοινοτικούς υπεύθυνους προστασίας δεδομένων στο έγγραφο τους για τα επαγγελματικά πρότυπα του ΥΠΔ, αποτελεί ο ορισμός αναπληρωματικού ΥΠΔ, σε περίπτωση δήλωσης εξαίρεσης του ΥΠΔ, ως προς την εξέταση μιας καταγγελίας.

5.ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΥΠΔ

5.1 Καθήκον ενημέρωσης-συμβουλής

Στο άρθρο 39 παρ. 1 του Γενικού Κανονισμού, απαριθμούνται τα καθήκοντα του υπευθύνου προστασίας δεδομένων. Συγκεκριμένα, ορίζεται ότι ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων έχει «τουλάχιστον» τα ακόλουθα καθήκοντα. Η απαρίθμηση των καθηκόντων του ΥΠΔ δεν είναι περιοριστική, διότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας δύναται να αναθέτει στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων και άλλα καθήκοντα πέραν αυτών που αναφέρονται ρητώς στο άρθρο να τα εξειδικεύει περαιτέρω. Στον κεντρικό ρόλο που αποδίδεται στον ΥΠΔ μεταξύ άλλων καθηκόντων αποτελεί ο ενημερωτικός και συμβουλευτικός ρόλος του, προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας και τον εκτελούντα την επεξεργασία, για τις υποχρεώσεις τους από το Γενικό Κανονισμό και από άλλες διατάξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του κράτους μέλους σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 39 παρ.1^α 2016/679/ΕΕ). Για την άρτια εξάλλου επιτέλεση των συμβουλευτικών και ενημερωτικών καθηκόντων του, επιβάλλεται πρωτίστως ο ίδιος ο ΥΠΔ:

- να επικαιροποιεί τη γνώση του
- να έχει επαφή με τις επιστημονικές κοινότητες
- να εμπλουτίζει τις πρακτικές του, υιοθετώντας, κατά περίπτωση τα κατάλληλα εργαλεία και γενικά να πράττει καθετί αναγκαίο, προς το σκοπό αυτό.

Ενδεικτικά, θα μπορούσε κανείς να πει, ότι καλές πρακτικές αποτελούν, η καταγραφή εκ μέρους του, όλων των αποφάσεων και οδηγιών, που εκδίδονται από την εθνική ΑΠΔΠΧ⁶⁸ και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, η συνεχής παρακολούθηση των γνωμοδοτήσεων της Ομάδας εργασίας του άρθρου 29, η οποία παρέχει υπεύθυνα κατευθυντήριες γραμμές, ερμηνεύει, αναλύει και προτείνει καλές πρακτικές για την διευκόλυνση εφαρμογής του Γενικού Κανονισμού, ενιαία σε όλη την Ευρώπη. Η συνεχής παρακολούθηση των κειμένων, που δημοσιεύει ο Ευρωπαίος επόπτης προστασίας δεδομένων,

⁶⁸βλ.Εθνική ΑΠΔΠΧ, πηγή : www.dpa.gr

που έχει κύριο έργο, την πρακτική εφαρμογή των κανόνων προστασίας δεδομένων από τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων και τους υπευθύνους επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁶⁹.

Ακόμα, η επαφή και παρακολούθηση των δημοσιεύσεων της συμβουλευτικής επιτροπής της σύμβασης 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης, για την προστασία των ατόμων, έναντι της επεξεργασίας δεδομένων⁷⁰, η διαρκής παρακολούθηση της νομολογίας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, ως και τη νομολογία του Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Η αρτιότητα του ΥΠΔ, οδηγεί συνακόλουθα στην ολοκληρωμένη από μέρους του ενημέρωση. Η γενική ενημέρωση, ως πλήρης και εμπεριστατωμένη παράθεση όλων των αναγκαίων, με βάση το Γενικό Κανονισμό κατατείνει πρωτίστως στην ενημέρωση, ως μια γενική περιγραφή, που περιλαμβάνει κυρίως τις αρχές που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, τις αρχές, που διέπουν τη συλλογή και επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, την αρχή της νομιμότητας, της αντικειμενικότητας, διαφάνειας, τους όρους και τις προϋποθέσεις αυτής, της αρχής του περιορισμού του σκοπού, της ελαχιστοποίησης των δεδομένων, της ακρίβειας, του περιορισμού της περιόδου αποθήκευσης των δεδομένων, της ακεραιότητας, της λογοδοσίας, την ευθύνη του υπεύθυνου επεξεργασίας να αποδείξει τη συμμόρφωσή του με τα ανωτέρω, ως και τους όρους και προϋποθέσεις την έγκυρη συγκατάθεση. Ο ΥΠΔ επιβάλλεται να αναλύσει και να εξειδικεύσει τον ορισμό των προσωπικών δεδομένων, το διαχωρισμό και τη σημασία τους ως «απλά» και «ευαίσθητα», την ευθύνη του εκτελούντα την επεξεργασία, καθώς και του υπεύθυνου επεξεργασίας και συνάμα την υποχρέωση του να γνωστοποιεί κάθε διόρθωση ή διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή περιορισμό της επεξεργασίας των δεδομένων που διενεργείται κατ' άρθρο 16,17 και 18 του Γενικού Κανονισμού.

Περαιτέρω η αναφορά και επεξήγηση στην προστασία των δεδομένων από το σχεδιασμό και εξ ορισμού, είναι σημαντική, όπως και στην ευθύνη σε περίπτωση περισσότερων υπευθύνων και εκτελούντων την επεξεργασία, στην τήρηση αρχείων επεξεργασιών, στην ασφάλεια της επεξεργασίας, στη γνωστοποίηση παραβίασης δεδομένων στην Αρχή και το υποκείμενο των δεδομένων, στην εκτίμηση αντικτύπου και στην προηγούμενη διαβούλευση, στη διασυννοριακή ροή δεδομένων και τους τρόπους εκπλήρωσης του καθήκοντος και τα δικαιώματα των υποκειμένων.

⁶⁹ βλ. Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων, πηγή: www.edps.europa.eu

⁷⁰ βλ. Συμβουλευτική Επιτροπή της Σύμβασης 108, του Συμβουλίου της Ευρώπης, πηγή: www.coe.int

5.2 Παρακολούθηση συμμόρφωσης

Η παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τον Γενικό Κανονισμό σύμφωνα με το άρθρο 39 παρ. 1β, αποτελεί μεταξύ άλλων, καθήκον του ΥΠΔ.

Στην αιτιολογική σκέψη 97 του νέου Κανονισμού διευκρινίζεται περαιτέρω, ότι ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων «θα πρέπει να παρέχει συνδρομή στον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία κατά την παρακολούθηση της εσωτερικής συμμόρφωσης προς τον παρόντα κανονισμό».

Στο πλαίσιο των καθηκόντων παρακολούθησης της συμμόρφωσης, οι υπεύθυνοι προστασίας δεδομένων σύμφωνα με τις «κατευθυντήριες γραμμές» της Ομάδας εργασίας του άρθρου 29 για τους ΥΠΔ, εξηγούν ότι οι ΥΠΔ μπορούν να συλλέγουν πληροφορίες με σκοπό τον προσδιορισμό δραστηριοτήτων επεξεργασίας, να αναλύουν και να ελέγχουν τη συμμόρφωση των δραστηριοτήτων επεξεργασίας, να ενημερώνουν τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία, να τους παρέχουν συμβουλές και να εκδίδουν συστάσεις υπ' όψιν τους.

Το γεγονός, ότι ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων είναι επιφορτισμένος με το καθήκον της παρακολούθησης της συμμόρφωσης δεν σημαίνει ότι φέρει προσωπική ευθύνη σε περίπτωση μη συμμόρφωσης. Ο Γενικός Κανονισμός καθιστά σαφές ότι υπεύθυνος να «εφαρμόζει κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προκειμένου να διασφαλίζει και να μπορεί να αποδεικνύει, ότι η επεξεργασία διενεργείται, σύμφωνα με τον παρόντα Κανονισμό» (άρθρο 24 παρ.1), είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας, και όχι ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων.

Η συμμόρφωση με τους κανόνες προστασίας των δεδομένων είναι ευθύνη του υπευθύνου επεξεργασίας, και όχι του υπευθύνου προστασίας δεδομένων. Η συμμόρφωση αφορά όχι μόνο τις προβλεπόμενες από το θεσμικό πλαίσιο υποχρεώσεις, αλλά και την ικανοποίηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων, που περιλαμβάνονται σ' αυτό. Κατά την περίπτωση παραβίασης ενός από τα δικαιώματα του υποκειμένου, όπως αυτά αναλυτικά περιγράφονται στο Γενικό Κανονισμό (διαφάνειας, πρόσβασης, διαγραφής, διόρθωσης, φορητότητας, εναντίωσης κοκ), και εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν το ικανοποίησε, το υποκείμενο των δεδομένων δύναται να αιτηθεί προς τον ΥΠΔ, να εξετάσει τη συμμόρφωση του υπευθύνου επεξεργασίας, σχετικά με το προσβαλλόμενο δικαίωμα. Ο ΥΠΔ έχει καθήκον να εξετάσει τους λόγους της εν όλω ή εν μέρει μη ικανοποίησης του δικαιώματος, το σύννομο ή όχι της άρνησης ικανοποίησης του δικαιώματος από την πλευρά του υπευθύνου επεξεργασίας, να προβλέψει την εξέλιξη και να εισηγηθεί στον υπεύθυνο

επεξεργασίας την επανεξέταση του αιτήματος με σκοπό τη συμμόρφωση με τις κανονιστικές διατάξεις⁷¹.

5.3 Συμμετοχή στην εκτίμηση αντικτύπου

Σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ.1 του Γενικού Κανονισμού, η διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου είναι καθήκον του υπευθύνου επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Όταν ένα είδος επεξεργασίας, ιδίως με τη χρήση νέων τεχνολογιών και συνεκτιμώντας τη φύση, το πεδίο εφαρμογής, το πλαίσιο και τους σκοπούς της επεξεργασίας, ενδέχεται να επιφέρει υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας διενεργεί, πριν από κάθε επεξεργασία, εκτίμηση των επιπτώσεων των σχεδιαζόμενων πράξεων επεξεργασίας.

Τα σημαντικότερα κριτήρια, που καθορίζουν τον υψηλό βαθμό επικινδυνότητας στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και την αναγκαιότητα διενέργειας εκτίμησης αντικτύπου, συνοψίζονται κυρίως στην αυτοματοποιημένη επεξεργασία, με βάση την οποία γίνεται συστηματική και εκτενής αξιολόγηση προσωπικών πτυχών φυσικών προσώπων και στην οποία λαμβάνονται αποφάσεις που παράγουν έννομα ή σημαντικά αποτελέσματα για τα φυσικά πρόσωπα. Επεξεργασία με μικρό ή μηδαμινό αντίκτυπο στα φυσικά πρόσωπα δεν πληροί τους όρους του συγκεκριμένου κριτηρίου. Η σε μεγάλη κλίμακα επεξεργασία ειδικών κατηγοριών προσωπικών δεδομένων ή προσωπικών δεδομένων, που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα επιβάλλει την εκπόνηση εκτίμησης αντικτύπου. Επίσης η διενέργεια συστηματικής παρακολούθησης δημοσίου προσβάσιμου χώρου σε μεγάλη κλίμακα.

Η εθνική ΑΠΔΠΧ καταρτίζει και δημοσιοποιεί κατάλογο με τα είδη των πράξεων επεξεργασίας που υπόκεινται στην απαίτηση για διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου, ως και αυτών που δεν υπόκεινται στην απαίτηση αυτή. Ο παραπάνω κατάλογος ανακοινώνεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων.

Η εκτίμηση αντικτύπου, σχετικά με την προστασία δεδομένων (ΕΑΠΔ) είναι μια διαδικασία που βοηθά τους οργανισμούς να εντοπίσουν και να ελαχιστοποιήσουν τους κινδύνους προστασίας δεδομένων μιας δραστηριότητας. Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων διαδραματίζει πολύ σημαντικό και χρήσιμο ρόλο στο πλαίσιο αυτό, παρέχοντας τη συνδρομή του, προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Σύμφωνα με

⁷¹βλ. Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, σ. 175.

το άρθρο 35 παρ. 2 του Γενικού Κανονισμού, το οποίο ακολουθεί την αρχή της προστασίας των δεδομένων, ήδη από τον σχεδιασμό, ο υπεύθυνος επεξεργασίας «ζητά τη γνώμη» του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, κατά τη διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων, ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 39 παρ. 1 στοιχείο γ, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων έχει μεταξύ άλλων το καθήκον να «παρέχει συμβουλές», όταν ζητείται, όσον αφορά την εκτίμηση αντικτύπου, σχετικά με την προστασία των δεδομένων και παρακολουθεί την υλοποίηση της.

Ο ερμηνευτικός κατευθυντήριος ρόλος της Ομάδας εργασίας του άρθρου 29⁷² συνιστά μεταξύ άλλων ο υπεύθυνος επεξεργασίας, να ζητά τη γνώμη του υπευθύνου προστασίας δεδομένων για την αναγκαιότητα διενέργειας εκτίμησης αντικτύπου, σχετικά με την προστασία των δεδομένων, την ενδεδειγμένη μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθήσει κατά τη διενέργεια της εκτίμησης αντικτύπου. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας να ζητά τη γνώμη του ΥΠΔ εάν πρέπει να διενεργήσει την εκτίμηση αντικτύπου εσωτερικά ή να την αναθέσει σε εξωτερικό συνεργάτη αλλά και τις εγγυήσεις (περιλαμβανομένων των τεχνικών και οργανωτικών μέτρων), που πρέπει να εφαρμόσει, προκειμένου να μετριαστούν οι κίνδυνοι για τα δικαιώματα και τα συμφέροντα των υποκειμένων των δεδομένων. Αν ο υπεύθυνος επεξεργασίας διαφωνεί με τις συμβουλές του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, τότε στα έγγραφα της εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία των δεδομένων θα πρέπει να καταγραφούν γραπτώς οι λόγοι για τους οποίους δεν λήφθηκαν υπόψη οι συμβουλές.

Η Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 συνιστά περαιτέρω ο υπεύθυνος επεξεργασίας να περιγράφει τα ακριβή καθήκοντα του υπευθύνου προστασίας δεδομένων τόσο στη σύμβαση του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, όσο και στις πληροφορίες που παρέχονται στους υπαλλήλους, τη διοίκηση (και άλλους ενδιαφερόμενους, κατά περίπτωση), σε σχέση με τη διενέργεια της εκτίμησης αντικτύπου.

5.4 Συνεργασία - διαβούλευση με την εποπτική αρχή

Σύμφωνα με το άρθρο 39 παρ. 1 περ. δ,ε του Γενικού Κανονισμού, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων θα πρέπει να «συνεργάζεται με την εποπτική αρχή» και να «ενεργεί ως σημείο επικοινωνίας για την εποπτική αρχή για ζητήματα, που σχετίζονται με την επεξεργασία,

⁷² Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία των δεδομένων, Κατευθυντήριες γραμμές για την εκτίμηση του αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων (ΕΑΠΔ) και καθορισμός του κατά πόσον η επεξεργασία «ενδέχεται να επιφέρει υψηλό κίνδυνο» για τους σκοπούς του κανονισμού 2016/679. 17/EL WP 248 αναθ. 01 πηγή: <http://www.dpa.gr/pls>

περιλαμβανομένης της προηγούμενης διαβούλευσης που αναφέρεται στο άρθρο 36 και πραγματοποιεί διαβουλεύσεις, ανάλογα με την περίπτωση, για οποιοδήποτε άλλο θέμα». Η θέση του ΥΠΔ είναι διακριτή, αμερόληπτη και ουδέτερη ανάμεσα στον οργανισμό και την ΑΠΔΠΧ. Τα καθήκοντα, που του ανατίθενται ρητά τονίζουν τον «μεσολαβητικό» ρόλο του υπευθύνου προστασίας δεδομένων ανάμεσα στον οργανισμό και την αρχή.

Όπως η Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 εξειδικεύει, ο ΥΠΔ αποτελεί «διάυλο» (σημείο επικοινωνίας) μεταξύ εποπτικής αρχής και υπευθύνου/εκτελούντος για ζητήματα επεξεργασίας δεδομένων. Ο ρόλος του «Data Protection Officer», ως εξειδικευμένου, λειτουργικά ανεξάρτητου, στελέχους δεν περιορίζεται μόνο στην υποχρεωτική, κατά τον νέο Κανονισμό, παρουσία του σε μια εταιρία με την έννοια της τυπικής πλήρωσης μιας θέσης εργασίας (tick box), όπως αντίστοιχα ο Ιατρός Εργασίας ή ο Τεχνικός Ασφαλείας. Ο ΥΠΔ αναλαμβάνει ουσιαστικά να εκπροσωπήσει την επιχείρηση έναντι των Αρχών, Εθνικών και Ευρωπαϊκών, να διασφαλίσει την εναρμόνιση της λειτουργίας της επιχείρησης σε ό,τι αφορά τις πολιτικές πρακτικές και τη μεθοδολογία επεξεργασίας, αποθήκευσης και μεταφοράς δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με τον νέο αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο και να προστατέψει την επιχείρηση από τους κινδύνους επιβολής των σημαντικότερων και βαρύτερων διοικητικών προστίμων που προβλέπει ο νέος Κανονισμός.⁷³

Ο ΥΠΔ πρέπει να εξισορροπεί το ρόλο ενός αξιόπιστου συμβούλου στην εταιρεία, καθώς και ενός εσωτερικού αστυνομικού, που οφείλει να συνεργάζεται με την ΑΠΔΠΧ.

Ο ΥΠΔ καλείται να διευκολύνει την πρόσβαση της εποπτικής αρχής σε έγγραφα και πληροφορίες, προκειμένου να ασκήσει τις ελεγκτικές αδειοδοτικές και συμβουλευτικές αρμοδιότητές της. Η καλή συνεργασία του ΥΠΔ με την Αρχή, προϋποθέτει μεταξύ άλλων, την τακτική ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών μεταξύ τους, την ενημέρωση του ΥΠΔ για κάθε σκοπούμενο έλεγχο, προκειμένου να προετοιμαστεί κατάλληλα, αλλά και αλληλοενημέρωση αναφορικά με τις καταγγελίες, που τυχόν έχουν λάβει χώρα.

6. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

⁷³ Βλ. Ι. Γιαννακάκης, Ο ρόλος και η ευθύνη του Data Protection Officer σύμφωνα με τον νέο Γενικό Κανονισμό Προσωπικών Δεδομένων πηγή : <https://dpoacademy.gr/>

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η προστασία των προσωπικών δεδομένων στη σύγχρονη τεχνολογικά εξελισσόμενη κοινωνία, έχει καταστεί θεμελιώδους σημασίας και αποτελεί αντικείμενο νομικής προστασίας. Το μέχρι πρότινος πλέγμα των κανόνων δικαίου για τα προσωπικά δεδομένα ήταν ανεπαρκές. Η ανάγκη ενιαίας αντιμετώπισης του θέματος και παροχής ολοκληρωμένης νομικής προστασίας των φυσικών προσώπων από την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, οδήγησε στην θεσμοθέτηση του 2016/679/ΕΕ Γενικού Κανονισμού.

Ο Γενικός Κανονισμός προέβλεψε το θεσμό του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων, ως μια επιπλέον εγγύηση της προάσπισης των προσωπικών δεδομένων.

Η αδιαμφισβήτητη προϊστορία του θεσμού στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, οδήγησε στην επίσημη θέση ενός προσώπου με ειδικές νομικές και τεχνολογικές γνώσεις, ως υπεύθυνου διασφάλισης των προσωπικών δεδομένων. Η πρόβλεψη στο Γενικό Κανονισμό της θέσης του ΥΠΔ, των καθηκόντων, των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του στα άρθρα 37-39, δίδουν τη γενική εικόνα αυτού του θεσμού.

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων καλείται να περιφρουρήσει τα προσωπικά δεδομένα απλά και ευαίσθητα, επιστρατεύοντας την ειδική του γνώση και τις δεξιότητες που οφείλει να διαθέτει. Παρά το γεγονός ότι με μια πρώτη ματιά προκύπτει, ότι ως επιτηρητής έχει ρόλο γενικό, οι ανάγκες που καλείται να καλύψει είναι πολύ απαιτητικές και ειδικές.

Η μόλις λίγων μηνών εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού δεν έχει να καταδείξει ακόμα κανένα εύρημα ικανό να αξιολογηθεί προς εκτίμηση ή βελτίωση του έργου του ΥΠΔ. Ο Γενικός Κανονισμός είναι περισσότερο γενικός και καλύπτει ομοιόμορφα όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εναπόκειται έτσι στον εθνικό νόμο να προσδιορίσει ειδικά το έργο του ΥΠΔ, να το εξειδικεύσει και να το προσαρμόσει στην ελληνική πραγματικότητα και τις ανάγκες.

Η θεσμοθέτηση του ΥΠΔ είναι ιδιαίτερα σοβαρή όσο σοβαρή και επιτακτική είναι και η ανάγκη προάσπισης των προσωπικών δεδομένων στις διαρκείς προκλήσεις της εξελισσόμενης κοινωνίας. Ο ΥΠΔ πρέπει να αποτραπεί να καταστεί ένας ακόμα θεσμός χωρίς καμία ουσιαστική σημασία, λειτουργών διακοσμητικά σε ένα οργανισμό, ως μια επιπλέον οικονομική επιβάρυνση. Ο κίνδυνος «εμβάπτισης» του εσωτερικού νομικού συμβούλου ή έμμισθου δικηγόρου σε υπεύθυνο προστασίας δεδομένων (dpo), χωρίς ο τελευταίος να έχει την ειδική γνώση και εμπειρία να αντιμετωπίσει την ευθύνη και τα καθήκοντα του θεσμικού αυτού ρόλου, είναι προ των πυλών.

Αντίστοιχα στο Δημόσιο τομέα, ο κίνδυνος είναι εξίσου ορατός. Η «τοποθέτηση» ενός υπαλλήλου στη θέση του ΥΠΔ, που πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις όχι όμως και ουσιαστικές καθώς και η υπερφόρτωση ενός ΥΠΔ για πολλές υπηρεσίες του ίδιου οργανισμού είναι απόλυτα βέβαιο, ότι σταδιακά θα καταστήσει το θεσμό άνευ ουσιαστικής σημασίας.

Οι ανάγκες της νέας τεχνολογικής πραγματικότητας απαιτείται να αντιμετωπιστούν ουσιαστικά . Αυτό δύναται να επιτευχθεί είτε εκπαιδύοντας οι επιχειρήσεις εσωτερικά τα στελέχη τους να λειτουργήσουν αποκλειστικά ως «Data Protection Officers» είτε προσλαμβάνοντας ανεξάρτητους επαγγελματίες, (με σύμβαση παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ή με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας), στην οποία όμως θα προδιαγράφεται σαφώς ο ρόλος και τα καθήκοντα του ΥΠΔ, κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται η σύγκρουση συμφερόντων του τελευταίου.

Είναι τέλος αναγκαία η αφύπνιση και δραστηριοποίηση της αγοράς εν γένει, ώστε όλοι οι οργανισμοί δημόσιοι και ιδιωτικοί να προετοιμασθούν κατάλληλα και επαρκώς για να αντιμετωπίσουν τα νέα καταγιστικά δεδομένα, ενώ παράλληλα είναι επιτακτική η ανάγκη δημιουργίας ικανών και άριστα καταρτισμένων επαγγελματιών των προσωπικών δεδομένων για να αναλάβουν υπεύθυνα και ουσιαστικά τα καθήκοντα τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Α. Βαρβέρης, Τεχνικά και οργανωτικά θέματα – η υποχρεωτική τοποθέτηση υπεύθυνου προστασίας δεδομένων, Εφημ.ΔΔ 2017,σ.206 επ. (212)
- Α. Γέροντας, Η προστασία του πολίτη από την ηλεκτρονική επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, Αθήνα- Κομοτηνή, Σάκκουλας, 2002
- Β. Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος προστασίας δεδομένων, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017
- Γ. Δελλής, Εισαγωγή Φ. Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, Σάκκουλας 2017
- Γ. Λαζαράκος, Ο θεσμός του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων στο νέο νομοθετικό πλαίσιο των προσωπικών δεδομένων μετά την υιοθέτηση του Κανονισμού (ΕΕ) 679/2016, Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου 2016.
- Γ. Νούσκαλης, Ψηφιακή τεχνολογία και δίκαιο, Η ποινική προστασία της ψηφιακής τεχνολογίας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Σάκκουλας, 2004
- Ε. Αιγυπτιάδου-Αλεξανδροπούλου, Προσωπικά Δεδομένα, Αθήνα Νομική Βιβλιοθήκη, 2016
- Ε. Παπακωνσταντίνου, Νομικά θέματα πληροφορικής, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, Σάκκουλας, 2006.
- Ι. Ιγγλεζάκης, Ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Σάκκουλας, 2004
- Κ. Λαμπρινουδάκης, Σ. Γκρίτζαλης, Λ. Μήτρου, Σ. Κάτσικας, «Προστασία της ιδιωτικότητας & Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών», Παπασωτηρίου Αθήνα, 2010
- Λ. Μήτρου, Ο γενικός κανονισμός προστασίας δεδομένων, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, Σάκκουλας, 2017.
- Λ. Μήτρου, Το δίκαιο στην κοινωνία της πληροφορίας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, Σάκκουλας, 2002.
- Φ. Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ-ΠΗΓΕΣ

- ΑΠΔΠΧ www.dpa.gr
- Γενικός Κανονισμός 2016/679/ΕΕ <http://www.dataprotection.gov.cy/dataprotection/>
- Γ. Τσόλιας, Ο ρόλος του Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων <http://www.infocomsecurity.gr>
- Δ. Ζωγραφόπουλος , Η υποχρέωση διενέργειας έκθεσης αντικτύπου στον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων <https://dpoacademy.gr/>
- ΕΕΠΑ, Η γωνιά των ΥΠΑ του https://edps.europa.eu/data-protection/eu-institutions-dpo_de
- Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων www.edps.europa.eu
- Ι. Γιαννακάκης , Ο ρόλος και η ευθύνη του Data Protection Officer σύμφωνα με τον νέο Γενικό Κανονισμό Προσωπικών Δεδομένων https://dpoacademy.gr/_f
- Κείμενο αιτιολογικής έκθεσης ΓΚΠΑ, πηγή: <http://www.europarl.europa.eu/sides/>
- Ν. Γεωργόπουλος, Ο ρόλος του Data Protection Officer, περιοδικό Συνήγορος-121.ndb <https://dpoacademy.gr/>
- Ομάδα εργασίας άρθρου 29 16/EL WP 243 rev.0 <http://www.dpa.gr/pls/portal/url/ITEM>
- Συμβουλευτική επιτροπή της Σύμβασης 108, Συμβουλίου της Ευρώπης: www.coe.int
- Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, άρθρο 8 και άρθρο 16 της ΣΛΕΕ, http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_el.pdf
- ENISA, Privacy considerations of online behavioral tracking, <https://www.enisa.europa.eu/publications/privacy-considerations-of-online-behavioural-tracking>
- European Charter of Fundamental Rights (Article 8) Protection of personal data <http://www.europarl.europa.eu/charter/>
- EUR Lex <https://eur-lex.europa.eu/>
- General Secretariat to: Working Group on Information Exchange and Data Protection <http://www.statewatch.org/news/2012/>
- Guidelines on data protection officers , article 29 working party, 13.12.2016 http://ec.europa.eu/justice/data-protection/index_en.htm

- L.Danagher, An Assesment of the draft data protection Regulation: does it effectively protect data?, European Journal of Law and Technology, Vol. 3, No. 3, 2012, <http://ejlt.org/article/view/171/260>
- Professional Standards for Data Protection Officers of the EU institutions and bodies working under Regulation 45/2001 <https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/pdf>